

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**EVLİ BİREYLERDE ALDATMA EĞİLİMİ VE
EVLİLİK DOYUMU İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Damla Elif KUBAT**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Aslı Burçak TAŞÖREN**

**İstanbul – 2012
T.C.**

**HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
UYGULAMALI PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**EVLİ BİREYLERDE ALDATMA EĞİLİMİ VE
EVLİLİK DOYUMU İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Damla Elif KUBAT**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Aslı Burçak TAŞÖREN**

İstanbul – 2012

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı Psikoloji Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **Damla Elif KUBAT** tarafından hazırlanan “**Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu İlişkisinin İncelenmesi**” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 20.06.2012

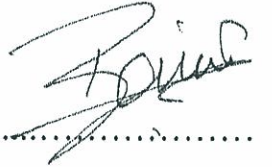
(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Aslı TAŞÖREN
Danışman- HAL.Üniv. İşletme ABD Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Banu SAYINER
HAL.Üniv. Psikoloji ABD Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Seda BAYRAKTAR
HAL.Üniv. Psikoloji ABD Öğr.Üyesi

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Sevda BIKMAZ
HAL.Üniv. Psikoloji ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi: Doç.Dr.Ayhan KALYONCU
HAL.Üniv. Psikoloji ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

TEŞEKKÜR

Öncelikle, bu zorlu tez sürecini atlatmam da bana yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Aslı Burçak TAŞÖREN'e ve tez jürisindeki hocalarım Yrd. Doç. Dr. Banu SAYINER ve Yrd. Doç. Dr. Seda BAYRAKTAR'a, bana olan destekleri ve yardımları için;

Tezimin en önemli parçası olan verilerin toplanması ayağında, anketlere katılan değerli katılımcılara ve bana bu katılımcılara ulaşma konusunda yardımcı olan bütün herkese katkılarından dolayı;

Tezimin en zorlu aşamalarında gösterdikleri destek ile bana moral veren ve her konuda kolaylık sağlayan sevgili iş arkadaşlarım Psk. Börte ÖZDEMİR ve Psk. Serkan KALGAN'A;

Bu zorlu tez/proje dönemini benimle birlikte atlatan ve başarıyla tamamlayıp uzmanlığını alan bütün sınıf arkadaşlarıma ve bu sürecin dışında da olsa tez yazma dönemimde bana destek olan bütün arkadaşlarıma;

Maddi ve manevi her desteği bana sağlayan, bu günlere gelmemi sağlayan en büyük destekçilerim, her zaman ilgi ve sevgilerini üzerimde hissettiğim, bana olan inançları ve umutlarıyla başarılarımın en büyük mimarları, canım annem Nursel KUBAT, canım babam Oğuz KUBAT ve tüm aileme;

Son olarak da, bana bakan, beni büyüten, beni gözünden bile sakınan ve beni evlatlarından bile daha çok sevdiğine inandığım, hayatımın belki de en önemli ve değişmez parçaları olan, okuduğum tüm okulların, aldığım tüm eğitimlerin, onlar için herkesten daha değerli olduğunu bildiğim, kıymetli anneannem Nebahat ARDUZLAR ve kıymetli dedem Oktay ARDUZLAR'A;

İçtenlikle teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

İstanbul – 2012

Damla Elif KUBAT

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

Teşekkür.....	III
İçindekiler.....	IV
Tablo Listesi.....	VII
Özet.....	IX
Abstract.....	X

1. GİRİŞ

1.1. Giriş.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	5
1.6. Terimler.....	5

2. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Evlilik Kavramı ve Evlilik Doyumu.....	6
2.1.1. Evlilik Kavramı.....	6
2.1.2. Evlilik Doyumu.....	7
2.1.3. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar.....	12
2.1.3.1. Dinamik Hedef Teorisi.....	12
2.1.3.2. Psikodinamik Model.....	13
2.1.3.3. Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı.....	14
2.1.3.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı.....	14
2.1.3.5. Sosyal Öğrenme Modeli.....	15
2.1.3.6. Romantik Aşk Kuramı.....	16
2.1.3.7. Evlilikte Yükleme Kuramı.....	16

2.1.3.8. Pekiştirmeç Modeli.....	17
2.1.4. Türkiye ve Yurtdışında Evlilik Doyumuyla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	17
2.2. Aldatma.....	21
2.2.1. Aldatma Kavramı ve Aldatma Eğilimi.....	21
2.2.2. Aldatmanın Nedenleri.....	24
2.2.3. Türkiye ve Yurtdışında Aldatma Konusunda Yapılan Araştırmalar.....	29
3. YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırmanın Modeli.....	32
3.2. Evren ve Örneklem.....	32
3.3. Kullanılan Ölçüm Araçları.....	36
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	36
3.3.2. Aldatma Eğilimi Ölçeği.....	36
3.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği.....	37
3.4. Araştırma Süreci.....	38
3.5. İstatistik İşlem.....	39
4. BULGULAR.....	40
4.1. Aldatma Eğilimi ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkisinin İncelenmesi.....	40
4.1.1. Cinsiyet ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	40
4.1.2. Evlilik Biçimi ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	41
4.1.3. Eğitim Durumu ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	42
4.1.4. Eşlerin Eğitim Durumu ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	42
4.1.5. Maddi Durum ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	43
4.1.6. Eşlerin Akrabalık Durumları ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	44
4.1.7. Evlilik Süresi ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	44
4.1.8. Çocuk Sayısı ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	46
4.1.9. Yaş ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	46
4.2. Evlilik Doyumu ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkisinin İncelenmesi.....	46
4.2.1. Cinsiyet ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	47
4.2.2. Evlilik Biçimi ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	48
4.2.3. Eğitim Durumu ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	49
4.2.4. Eşin Eğitim Durumu ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	49
4.2.5. Maddi Durum ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	50

4.2.6. Eşlerin Akrabalık Durumları ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	52
4.2.7. Evlilik Süresi ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	52
4.2.8. Çocuk Sayısı ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	54
4.2.9. Yaş ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi.....	54
4.3. Evlilik Doyumu ile Aldatma Eğilimi İlişisinin İncelenmesi.....	55
5. TARTIŞMA.....	57
5.1. Aldatma Eğilimi ile Çeşitli Değişkenlerin İlişisinin Tartışılması.....	57
5.2. Evlilik Doyumu ile Çeşitli Değişkenlerin İlişisinin Tartışılması.....	60
5.3. Aldatma Eğilimi ile Evlilik Doyumu İlişisinin Tartışılması.....	64
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
Kaynakça.....	67
Ekler	
Ek. 1. Kişisel Bilgi Formu.....	78
Ek. 2. Aldatma Eğilimi Ölçeği.....	81
Ek. 3. Evlilik Yaşamı Ölçeği.....	84
Özgeçmiş.....	85

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo.1: Katılımcıların yaş, evlenme yaşı, evlilik süreleri, evlenmeden önceki tanışıklık sürelerine dair ortalama ve standart sapma değerleri.....	33
Tablo.2: Katılımcıların, cinsiyet, eğitim durumu, eşlerinin eğitim durumu, maddi durum, evlilik biçimi, akrabalık durumları ve çocuk sayılarına dair sıklık yüzde dağılım tablosu....	35
Tablo.3: Örneklem grubunun, cinsiyete göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	41
Tablo.4: Örneklem grubunun, evlilik biçimine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	41
Tablo.5: Örneklem grubunun eğitim durumu ve eşlerinin eğitim durumuna göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	42
Tablo.6: Örneklem grubunun maddi duruma göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	43
Tablo.7: Örneklem grubunun, akrabalık durumuna göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	44
Tablo.8: Örneklem grubunun, evlilik sürelerine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	45
Tablo.9: Örneklem grubunun, evlilik süresine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	45
Tablo.10: Örneklem grubunun, çocuk sayısına göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	46
Tablo.11: Örneklem grubunun, yaş gruplarına göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	47
Tablo.12: Örneklem grubunun cinsiyete göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	47
Tablo.13: Örneklem grubunun evlilik biçimine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	48
Tablo.14: Örneklem grubunun, eğitim durumu ve eşlerinin eğitim durumuna göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	50
Tablo.15: Örneklem grubunun, maddi duruma göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	51
Tablo.16: Örneklem grubunun, maddi duruma göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	51
Tablo.17: Örneklem grubunun, akrabalık durumuna göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	52

Tablo.18: Örnekleme grubunun, evlilik süresine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.....	53
Tablo.19: Örnekleme grubunun, evlilik süresine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	53
Tablo.20: Örnekleme grubunun, çocuk sayısına göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	54
Tablo.21: Örnekleme grubunun, yaş gruplarına göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.....	55
Tablo.22: Aldatma Eğilimi Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasındaki ilişkilere dair korelasyon değerleri.....	56

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Damla Elif KUBAT
Anabilim Dalı : Psikoloji
Programı : Uygulamalı Psikoloji
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Aslı Burçak Taşören
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2012

EVLİ BİREYLERDE ALDATMA EĞİLİMİ VE EVLİLİK DOYUMU İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma evli bireylerin aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bunun yanı sıra, aldatma eğilimi ve evlilik doyumunun, cinsiyet, evlilik biçimi, eğitim, eşin eğitimi, maddi durum, eşlerin akrabalık durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş ile olan ilişkileri de incelenmiştir.

Araştırmaya İstanbul ilinde yaşayan ve evli olan 80 kadın ve 86 erkek olmak üzere toplam 166 kişi katılmıştır. Grubun yaş ortalaması, 31,51 ve evlilik süresi ortalaması 5,49 yıldır.

Araştırma grubunun evlilik doyumlarını ölçmek amacıyla, Evlilik Yaşamı Ölçeği, aldatma eğilimlerini ölçmek amacıyla da Aldatma Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin analizinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayılarına göre aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,265$, $p<0,01$). Buna ek olarak, aldatma eğilimi ile cinsiyet, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Evlilik doyumu ile çeşitli değişkenlerin ilişkilerine bakıldığında, maddi durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerinin, evlilik doyumuyla anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Evlilik doyumu, evlilik, aldatma eğilimi, evlilik süresi, çocuk sayısı.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname: Damla Elif KUBAT

Field: Psychology

Program: Applied Psychology

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Aslı Burçak TAŞÖREN

Degree Awarded and Date: Master – June 2012

THE RELATIONSHIP BETWEEN INFIDELITY TENDENCY AND MARITAL SATISFACTION IN MARRIED INDIVIDUALS

ABSTRACT

The purpose of the present study is to investigate the relation between married individuals' infidelity tendencies and marital satisfaction. In addition, the relations between infidelity tendency and marital satisfaction, and gender, type of marriage, education, spouse's education, socioeconomic status, kinship status of spouse's, marriage length, the number of children have also been investigated.

80 women and 86 men, with a total number of 166 who live in İstanbul and married individuals, have participated in the research. The mean age of the group is 31,51, and the mean marriage duration is 5.49 years.

Marriage Life Scale and Infidelity Tendency Scale have been used to measure the marital satisfaction and the infidelity tendency of the participants.

SPSS 16.0 package software has been used to analyse data. According to the results of Spearman rank correlation coefficient, there is a significant, medium negative correlation between infidelity tendency and marital satisfaction ($r=-0,265$, $p<0,01$). In addition, it has been found out that there is a significant relation between infidelity tendency and gender, marriage duration and number of children. Looking at the relations between marital satisfaction and various variables, it has been found out that there is a significant relation between marital satisfaction and the variables such as financial situation, marriage duration and number of children.

Keywords: Marital satisfaction, marriage, infidelity tendency, marriage length, number of children

1.1. GİRİŞ

Aile, toplumun en önemli yapıtaşlarından biridir ve aile sisteminde oluşan bir yanlışlık, ilk önce toplum yapısını etkiler. Toplumun sürekliliği için, aile kurumunun sağlam temellerle kurulması önem taşımaktadır.

Aile kurumu, tüm toplumlarda idealize edilmiş en temel sosyokültürel yapıdır ve topluluk değerlerini gözetten toplumlarda en özel kurumdur (Gülerce, 1996). Evlilik, aile yapısının başlangıç adımıdır. Aile oluşumu ilk olarak, evlilik ile başlar. Evlilik, iki kişinin aile kurmak üzere kanunların uygun gördüğü şekilde, ruhen ve bedenen bir ömür boyu sürecek şekilde bir araya gelmesi olarak tanımlanabilir. Birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın birlikteliğini içeren bu sistem, bireyin gelişmesi ve kendini gerçekleştirmesinde etkili, toplumsal kural ve yasalarla şekillendirilmiş özel bir beraberliktir. Evliliğin romantik yapısı ise evliliği birbirine aşık olan insanların duygularını özel alandan ve bu duyguların içsel dünyasından çıkartmak ve bunu sosyal bir gerçeklik yapmak istediklerinde başvurdukları bir yol olarak tanımlanmaktadır. Evlilik sadece özel bir aşk ilişkisi değil aynı zamanda sosyal bir kurumdur. Evlilik; çiftlerin birbirlerine, çocuklarına ve geleceğe karşı davranışlarını değiştiren yeni bir ilişki inşa eden yaratıcı bir eylemdir (Waite ve Gallagher, 2000).

Evlilik, her ne kadar kültürler arasında farklılık gösterse de, tüm toplumlarda geleneksel kabul edilen ve resmi olarak kabullenilmiş tek birliktelik şeklidir. Bu birliktelik, toplumu ayakta tutmak açısından oldukça önemlidir (Tarhan, 2011).

Evlilik insan yaşamında gelişen en önemli kişilerarası ilişkilerden biri olarak kabul edilir ve bazı insanlar için önemli bir doyum ve mutluluk kaynağı olabilirken, bazıları içinse pek çok olumsuz sonucu beraberinde getiren bir olgu haline dönüşebilir (Hünler ve Gençöz, 2003).

Evlilikte karşılaşılan huzursuzluklar ve anlaşmazlıkların, eşlerin ve onların çocuklarının fiziksel ve ruhsal sağlıkları ile ilgili derin ve olumsuz etkileri vardır. Bu sebeple sosyal araştırmacılar ‘evlilik olayları ve sonuçları’ odaklı araştırmalara devamlı ilgi göstermişlerdir. Ancak zamanla araştırmaların yönü değişiklik göstermeye başlamıştır. İlk yıllarda evlilik boyutları ile çeşitli demografik özellikler üzerinde çalışmalar yürütülmüş, sonraki yıllarda eş seçimi, rol beklentileri gibi

kavramları da kapsayan psikolojik boyutlar da ele alınarak çalışmalar daha geniş örneklem üzerinde yrtlmştir (Fincham ve Bradbury, 1990). Bu alışmalar evlilik çalışmaları için sağlam ve tutarlı bir kaynak oluşturmuş olsalar da, devam eden yıllarda evlilik etkileşiminin duygusal ve bilişsel sonuçlarını kapsaması gerektiği üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır (Bradbury ve Fincham, 1988).

Mutlu bir hayat beklentisiyle gerçekleştirilen evlilikler kimi zaman olumsuz şekillerde sonuçlanabilir ve evlilik hali bozulabilir, çiftler boşanabilir. Toplumun temel taşı olan aile kurumunun başlangıcı olan evliliklerin bozulmasının temelinde çok çeşitli nedenler olabildiği gibi, günümüzün en temel ve sık rastlanan problemlerinden birinin aldatma olduğu grlmektedir. Hall ve Fincham (2006), aldatmayı, eşler arasındaki anlaşma ve güvenin, başka bir bireyin duygusal, cinsel ya da romantik biçimde ilişkiye dahil olmasıyla bozulması olarak tanımlamışlardır (Akt. Kantarcı, 2009). Aldatma, mahrem bir konu olarak görüldüğünden, elde edilen veriler ve kaynaklar oldukça kısıtlıdır.

Günümüzde, daha yaygın olarak ele alınan bir konu olduğundan, sosyoloji ve psikoloji alanlarında, aldatmanın doğası ve nedenleri üzerine araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Ancak yapılan bu araştırmaların zor ve zahmetli olduğu söylenebilir. Özellikle Türk toplumunun geleneksel yapısı düşünüldüğünde, en sık rastlanan sorun, doğru ve geçerli bilginin elde edilememesinden kaynaklanmaktadır. Yapılan son araştırmalara rağmen, hala cevaplanmamış sorular olduğu düşünülmektedir (Polat, 2006).

Tüm bunlardan hareketle, evlilik kurumunun toplum üzerindeki etkisi düşünülerek, bu araştırmada evlilik doyumunu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin ve her iki değişkenin de çeşitli değişkenlerle olan ilişkilerinin niteliği üstünde durulmuştur. Bu sayede, literatürde henüz değinilmemiş konulara veya cevaplanmamış sorulara yeni bir ışık kaynağı bulmak amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, bireylerin aldatma eğilimlerinin, evlilik doyumlarıyla olan ilişkisi incelenmiştir. Bu çalışmayla, evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasında herhangi bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Aldatma eğilimi cinsiyete göre değişmekte midir?
- 2) Aldatma eğilimi, evlilik biçimine göre değişmekte midir?
- 3) Aldatma eğilimi, eğitime göre değişmekte midir?
- 4) Aldatma eğilimi, eşin eğitimine göre değişmekte midir?
- 5) Aldatma eğilimi, maddi duruma göre değişmekte midir?
- 6) Aldatma eğilimi, eşlerin akrabalık durumlarına göre değişmekte midir?
- 7) Aldatma eğilimi, evlilik süresine göre değişmekte midir?
- 8) Aldatma eğilimi, çocuk sayısına göre değişmekte midir?
- 9) Aldatma eğilimi, yaşa göre değişmekte midir?
- 10) Evlilik doyumu cinsiyete göre değişmekte midir?
- 11) Evlilik doyumu, evlilik biçimine göre değişmekte midir?
- 12) Evlilik doyumu, eğitime göre değişmekte midir?
- 13) Evlilik doyumu, eşin eğitimine göre değişmekte midir?
- 14) Evlilik doyumu, maddi duruma göre değişmekte midir?
- 15) Evlilik doyumu, eşlerin akrabalık durumlarına göre değişmekte midir?
- 16) Evlilik doyumu, evlilik süresine göre değişmekte midir?
- 17) Evlilik doyumu, çocuk sayısına göre değişmekte midir?
- 18) Evlilik doyumu, yaşa göre değişmekte midir?
- 19) Aldatma eğilimi evlilik doyumuna göre değişiklik göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılan bu araştırmanın sonucunda, evlilik doyumu ve aldatma arasındaki ilişkinin niteliğinin saptanması amaçlanmıştır. Evlilik doyumu ve aldatma eğilimi

üzerine ayrı ayrı yapılan çalışmalar mevcuttur ancak, evli bireylerin evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelediği çalışmalara literatürde pek sık rastlanmamaktadır. Bu çalışma ile, evlilik doyumu ve aldatma eğilimi ilişkisi açısından, literatüre katkı sağlanacağı düşünülmüştür.

Her geçen gün boşanma sayılarında ki artışa rağmen Türkiye’de evlilik doyumu üzerine çok fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların bir kısmında evli çiftlerin evlilik doyumlarını etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Literatür tarandığında kadın ve erkeklerin evlilik doyumları farklılık göstermektedir. Ayrıca evlilik doyumunu etkileyen bir çok farklı faktörün olduğu görülmüştür. Bu faktörler olumlu ve olumsuz olarak ayrılmaktadır. Kuşkusuz, aldatma ya da aldatma eğilimi, evlilik doyumunu olumsuz etkileyen faktörlerden sadece bir tanesidir. Ancak evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır.

Aynı şekilde, aldatma eğilimi ile yapılmış çalışmalar oldukça az sayıdadır. Türkiye’de yapılmış çalışmalarda genellikle bağlanma stilleri ve aldatma eğilimi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca evlilik uyumu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Ancak evlilik doyumu kavramı, evlilik uyumu kavramından farklılık göstermektedir. Aldatma eğilimi ile ilgili yapılacak çalışmalar, Türk toplumunun aldatmaya yönelik bakış açısını anlamamıza yardımcı olabilir ve böylelikle önleyici çalışmalar üzerinde durulabilir.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilecek bulgular, evlilik kurumunu etkileyen faktörlerin biraz daha anlamlandırılması, evlilik - aile psikolojik danışmanlığı alanındaki çalışmalara farklı bakış açıları kazandırılması ve daha sonraki çalışmalar için veri kaynağı oluşturulması, Türk toplumunun evlilik ilişkisi ve aldatma eğilimine bakış açısını anlayabilmek açısından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada ölçülen evlilik doyumu düzeyi, Tezer (1996) tarafından geliştirilen, Evlilik Yaşamı Ölçeği (EYÖ)’nden ve aldatma eğilimi düzeyi Polat (2006) tarafından geliştirilen Aldatma Eğilimi Ölçeği (AEÖ)’nden elde edilen verilerle sınırlı kalmıştır.

Bu araştırma, İstanbul ilinin çeşitli ilçelerinde yaşayan ve rastlantısal olarak seçilmiş evli bireyler arasında araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden kişilerden toplanan verilerle sınırlı kalmıştır.

Bu araştırma, eğitim düzeyi en az ilköğretim olan ve okuma yazma bilen kişilerle sınırlıdır.

Araştırma grubunun eğitim düzeyi, evlilik süresi ve çocuk sayısı bakımından eşit olmaması bu değişkenlerle ilgili bulguların bu çerçevede değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Katılımcıların, Kişisel Bilgi Formu'na, Evlilik Yaşamı Ölçeği'ne ve Aldatma Eğilimi Ölçeği'ne içten ve doğru yanıtlar verdiği varsayılmaktadır.

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nin evlilik doyumunu ölçtüğü ve Aldatma Eğilimi Ölçeği'nin aldatma eğilimini ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.6. Terimler

Evlilik Doyumu: Bireyin evlilik ilişkisindeki gereksinimlerini karşılama derecesine ilişkin algısı (Tezer, 1986).

Aldatma: Partnerler arasındaki anlaşma ve güvenin, başka bir bireyin duygusal, cinsel ya da romantik biçimde ilişkiye dahil olmasıyla bozulması (Hall ve Fincham, 2006).

2.1. İLGİLİ LİTERATÜR

2.1.1. Evlilik Kavramı

İnsan yaşamının pek çok yönünü etkileyen evlilik, mutluluğu, sıkıntıları, sevinçleri ve üzüntüleriyle insanların büyük çoğunluğu için ulaşılması istenen bir amaçtır. Evlilik, demografi sözlüğünde, karşı cinsten iki birey tarafından oluşturulmuş, resmi, dini veya ülkesel farklılıklara göre geleneksel olarak başka türlerde gerçekleştirilen meşru bir birliktelik olarak tanımlanmıştır (Tezcan ve Coşkun, 2004). Evlilik kurumu, birbirinden farklı ritüeller, gelenekler, yapılanmalar, özellikler gösterse de evrensel bir kurumdur (Tarhan, 2011; Coleman, 2003).

İki yetişkin kişinin bir aile oluşturmak amacıyla birleşmeleri aynı zamanda bu kişilerin değerlerini ve beklentilerini de bir araya getirir. Bu değer yargıları zaman içerisinde kişilerin bir arada yaşamalarına uygun olacak biçimde değişir, bireysel yapı farklılaşarak, ait olma duygusunun tatmin edildiği bir birliktelik hali gelişir (Minuchin ve Fishman, 1996).

Evlilikler, Türk toplumunda ikiye ayrılmaktadır. En temel şekliyle ele alırsak; severek evlenme ve görücü usulüyle evlenme olarak ayırmak mümkündür. Severek evlenme kavramı, toplum içerisinde, iki insanın birbirini severek ve isteyerek, herhangi bir baskı altında kalmadan, hayatlarını birleştirme isteklerini gerçekleştirme olarak tanımlanabilir. Görücü usulüyle evlenme ise, iki kişinin flört etmeden, aracılar tarafından konuşup anlaşarak, hayatlarını birleştirmesinde rol oynamaktır. Evlenmeden önce, eşler birbirini tanıma fırsatını ya çok az bulabilirler ya da hiç bulamayabilirler. Bu durum, kimi evliliklerde probleme neden olurken, kimi evliliklerde sorunsuz bir şekilde iyi sonuçlanabilir. Birbirinin çok iyi tanımadan evlenmiş iki kişinin, sonradan birbirlerini sevebilme olasılığı sıklıkla görülen bir durumdur (Tarhan, 2011).

İnsanların neden evlenmeye ihtiyaç duyduğuna bakıldığında, evlilik nedenlerinin çok çeşitli olduğu görülmüştür. Buna göre; bireylerin evlenme nedenleri arasında toplumu oluşturan insanların genelinin evli olması, ekonomik etkenler, yalnızlıktan kurtulma ihtiyacı, cinsel doyumun meşru şekilde sağlanması, aile

kurmak, statü ve bağımsızlık kazanmak ve sahiplenme duygusu gibi faktörlere rastlanmaktadır (Kephart, 1966; Şendil ve Kızıldağ, 2005).

Evlilik kurumunun olumlu şekilde sürdürülmesi mümkün olduğu gibi, kimi evlilikler de olumlu şekilde sürdürülememekte ve çeşitli sebeplerle sonlandırılmaktadır. Evliliğin olumlu sonuçlanması ve iki kişinin mutlu bir şekilde yaşamları sürdürmesinin yanı sıra, kimi evliliklerde belirli sorunlar yaşanabilmektedir. Bu sorunlar da kimi zaman evliliğin bitmesine veya iki eşinde mutsuz bir şekilde evlilik halini sürdürmelerine sebebiyet vermektedir. Evlilik sorunları yaşayan eşlerin birbirleriyle olan ilişkileri incelendiğinde, bu çiftlerin genellikle üç aşamalı bir süreç yaşadığı görülmüştür. Birinci aşamada, öfke ve incinme duygularına, beklentilerin karşılanmamasından doğan hayal kırıklığı eşlik etmektedir. Eşler birbirlerini ve ilişkilerini olumsuz olarak değerlendirmelerine rağmen, evliliklerinin geleceği hakkında iyimserlikleri, eşini hoşnut etme ve sorunları çözme çabaları sürmektedir. İkinci aşamada, bireyler evliliğin getirdiği kazanç ve kayıpları değerlendirmekte; eşler ayrılma ve ilişkiyi sürdürme düşünceleri arasında tereddüt yaşamaktadırlar. Evliliğe ilişkin umutlar devam etmesine rağmen, şüpheler de başlamıştır. Son aşamada ise evliliğin sona erebileceği düşüncesiyle birlikte sorunları çözme çabaları anlamlı düzeyde azalmaktadır (Kersten, 1990).

Evliliğin boşanma ile sonuçlanması çeşitli kişisel, sosyal ve ekonomik nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Evlilikle birlikte kadın ve erkeğin rollerinde meydana gelen değişimler ve bu değişen rollerine uyum sağlayamamaları, psikolojik, biyolojik, sosyal ve ekonomik açıdan bir denge kurulamaması, eşlerin birbirlerine karşı aynı iletişim biçimini ve ortak ileti dilini kullanmamaları gibi durumlar, çatışma, tartışma, uyumsuzluk gibi sorunlara yol açmaktadır. Büyük bir emek ve fedakarlıkla kurulan evlilik kurumunun boşanmayla sona ermesi istendik bir durum olmamasına rağmen, kaçınılmaz bir sonuç olabilir.

2.1.2. Evlilik Doyumu

Evlilik doyumu, bireyin evlilik ilişkisindeki gereksinimlerini karşılama derecesine ilişkin algısıdır. Bu evlilikten sağlanan genel doyumu ifade ettiği gibi, evlilikteki arkadaşlıktan ve cinsellikten sağlanan doyum gibi daha özel durumları da

ifade etmektedir (Spanier ve Lewis, 1980). Tezer (1986) evlilik doyumunu çiftlerin evlilik yaşamında kendilerini mutlu hissetmeleri olarak tanımlamıştır. Eşlerden çok bireylerin algısını içeren niteliğiyle evlilik doyumunu, bireylerin evlilik ilişkilerinin tüm yönlerinde hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duygularıdır (Hawkins, 2005). Evlilik uyumu ise, evli çiftlerin evlilikteki başarısı ve işlevselliği olarak tanımlanan genel bir terimdir.

Aile ve evlilik ilişkilerinin niteliği ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda, evlilikteki mutluluk (marital happiness), tatmin veya doyum (marital satisfaction) ve evliliğin başarısı (marital success) kavramları, evlilikteki uyum (marital adjustment) kavramı ile birlikte kullanılmıştır. Ancak daha sonra aralarındaki farklar netleştirilerek, ayrı değişkenler olarak ele alınmışlardır (Kastro, 1998).

Evlilik uyumu ile evlilik doyumunu genellikle karıştırılan kavramlardır. Uyumlu bir evliliği olanların, aynı şekilde doyum aldıkları düşünülmektedir. Ancak evlilik uyumu ile evlilik doyumunu aynı kavramları karşılamamaktadır. Evlilik uyumu, evlilik mutluluğu ve doyumunu kavramlarını da içeren daha geniş bir kavramdır. Evlilik de doyumusuzluk ise, olumlu özelliklerin bulunmadığı, daha çok olumsuzluklar üzerine yoğunlaşmış bir evlilik hayatı olarak tanımlanabilir (Kastro, 1998).

Evlilik uyumunu etkileyen etmenler olarak; anne – baba evliliğinin mutluluk derecesi, tanışma ve nişanlılık süresinin uzunluğu, cinsiyete bağlı rollerde yetiştirme derecesi, evliliğin arkadaşlar ve aile tarafından onaylanma derecesinin yüksekliği, nişanlılık ve evliliğin ilk dönemlerinde birbirine uyum sağlanabilmesi, etnik veya dini geçmişin ortaklığı, toplumsal statü ve eğitim düzeyinin yüksekliği, evlenme yaşı, çocukluk sırasında, anne - baba ile iyi ilişkiler içinde olmak gibi nitelik ve durumlar görülmektedir (Özgüven,2001).

Evlilikteki aşk ve mutluluğun 4 temel taşı bulunmaktadır. Eşin iyi seçilmesi, eşlerin hem dış dünyaya hem de birbirlerine karşı iyi bir tavra sahip olmaları, eşlerden her ikisinin de, çocuk yapma ve ebeveyn olma durumunu isteklerine en uygun şekilde halletmeleri ve canlı ve uyumlu bir cinsel hayata sahip olmalarıdır (Van de Velde, 1953).

Evlilik ilişkisinde, bireylerin ihtiyaçlarının ve beklentilerinin gerçekleşmemesi, eşler arasındaki etkileşim, paylaşma ve sosyal ilişkilerin hoşgörü sınırlarını aşacak şekilde ciddi şekilde bozulması, eşlerin birinde ya da her ikisinde

birden stres oluşturmakta ve bu durum doyumun azalması ile birlikte boşanmaya doğru gidilmesine neden olmaktadır (Özgüven, 2000).

Boşanmanın gerçekleşmesi için uzun süreli bir mutsuzluk ve evlilikten alınamayan doyumsuzluk gerekli değildir. Evliliğin başından beri mutsuz olan çiftlerin yanı sıra, evliliklerinin ilk birkaç yılı boyunca mutlu olan çiftlerin de boşandığı görülmüştür. Lavner ve Bradbury (2012), evliliklerinin ilk dört yılında mutlu olan 136 çiftle bir çalışma yapmış ve evliliğin ilk yıllarında boşanmanın sebeplerinin ne olabileceğini araştırmışlardır. 10 yıl sonunda boşanan çiftler ile hala evli olan çiftleri, ilk bağlılığın ölçüsü, gözlenen iletişim, stres ve kişilik açısından incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre, boşanan çiftlerin, yeni evlenmiş ve boşanmayan çiftlere göre daha negatif bir iletişim, negatif duygular ve negatif sosyal desteğe sahip oldukları görülmüştür. Buna göre, çiftler, evliliklerinin başında karşılaşılan sorunları idare etme de ve başa çıkma da başarılı olmalarına rağmen, kişilerarası ilişkilerin değişimi nedeniyle evlilik ilişkisinin yıllar geçtikçe zedelenebileceği ve bunun sonucunda da boşanmanın gerçekleşebileceği görülmüştür (Lavner ve Bradbury, 2012).

Yaşanan çatışmaları çözemeyen ve boşanmaya yönelen çiftlerin genel özelliklerine bakıldığında, birkaç noktanın ortak olduğu görülmüştür. Buna göre, bu çiftler genelde genç yaşta olup, boşanmış ebeveynlere sahip ve boşanmaya yönelik özgür ve iyimser bakış açıları vardır. Bu özelliklere sahip çiftlerin, çatışma seviyelerinin arttığı, iletişim kalitelerinin düştüğü ve bunun da evlilik doyumuyla negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Amato and Hohmann-Marriott, 2007).

Evlilik ilişkilerini ve evlilik doyumunu önemli ölçüde etkileyen faktörlerden biri eş seçimi olarak düşünülebilir. Eş seçimi, zor ve zahmetli bir süreçtir. Bu nedenle, eş seçimiyle ilgili çeşitli kuramlar bulunmaktadır.

Evlilik ilişkilerinin dinamiğini etkileyen faktörlerden biri, bireyin eşi ile karşı cinsindeki ebeveyninin, birbirine ne kadar benzer olduğudur. Eş seçimi üzerine yapılan çalışmalar sonucu, bireyin seçtiği eşi ile karşı cinsindeki ebeveyni arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, aynı cinsteki ebeveyn ile olan özdeşleşme ve eşinin karşı cinsteki ebeveynine olan benzerliği, evlilik doyumuyla ilişkilidir. Erkeklerin kendilik algısı ile aynı cinsteki ebeveyninin çakışması, evlilik doyumuyla ilişkili bulunmuştur. Karşı cinsteki ebeveyn ile bireyin eşinin bu

ebeveyne olan benzerliği ise, kadınlar için evlilik doyumuyla önemli derecede ilişkilidir (Luckey, 1960).

Eş seçmede “Ortak Özellikler” kuramına göre, evlenecek kişilerin benzer özelliklerinin çok olmasının, evlilikte başarı şansını arttıracığına inanılmaktadır. Buna göre eş seçerken, tarafların, eğitim düzeyi, yaş, ekonomik durum, dini inanç, ırk, sosyal değerler gibi değişkenler bazında önemli ölçüde birbirine benzer veya yakın olması gerekmektedir. Böyle yapı gösteren bir ailede, anlaşmazlık ve çatışma konularının az olacağı, mutlu olma olasılıklarının yüksek olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu tür evliliklerde çıkan problemler de, eşler arasındaki etkileşimin kolay olması nedeniyle, gerçekçi ve objektif yaklaşımlarla çözülebilir (Grover ve ark., 1985).

Eş seçiminde “Zıt Özellikler” kuramına göre, eş seçiminde bireylerin kendilerinde olmayan özelliklere sahip kişileri seçmelerinin, evlilik başarısını arttıracığına inanılmaktadır (Winch, 1958). Zıt insanların birbirinden hoşlanacağı, itaat etmeyi seven bir erkeğe, itaatkar bir kadının çekici geldiği düşünülmektedir. Zıt özelliklere sahip bireylerin bir araya gelerek, konuştukları konuların ve yaşadıkları yaşantının, çeşitli ve zengin olacağı düşünülmektedir.

Eş seçimine dair bir başka kuram olan, “Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı”, eş seçiminde, bireysel gereksinimlerin doyumunun önemli olduğunu, benzeyen ve birbirini tamamlayan özellikleri olan eşleri başarıya götüreceğini belirtmektedir (Centers, 1975). Bu kuram temelde, bireylerin gereksinimlerinin birbirinden farklı ve bazı gereksinimlerinin diğerlerinden daha önemli olduğunu savunur. Cinsiyete göre gereksinimlerin önemleri değişiklikler gösterebilir. Kişilerin birbirlerini tamamlayan ve birbirlerine benzeyen gereksinimler nedeniyle, karşılıklı olarak birbirlerinden hoşlandıklarını söylemektedir.

“Uyaran-değer-rol kuramı”nı geliştiren Murstein (1970)’e göre, eşler, kendilerine iyi davranmaya çalışan, bireyleri seçerler. Eşler, birbirlerinin yarar ve sadakatini, aralarındaki ilişkilerin farklı noktalarında test ederler ve denerler. Bu test etme dönemi, tarafların birbirlerine kur yapma döneminde gerçekleştirilir.

“Uyaran” dönemi kadın ve erkeğin ilk tanıştığı ve birbirlerini ilk gördüğü andaki izlenimlerini içermektedir. Başlangıç değerlendirmeleri, iki tarafında dış görünüşleri, sosyal ve zihinsel özelliklerine göre yapılır. İlk izlenim iyi sonuç verirse, ikinci aşama olan “değerlerin karşılaştırılması” dönemine geçilir. Bu dönem,

kişilerin tutum, inanç, ilgi ve gereksinimlerinin birbirine uygunluğunun belirlendiği ve sözel olarak ifade edildiği bir dönemdir. Son dönem olan “rol dönemi” esnasında eşler, evlilikte ve birlikteliklerde, birbirinin tamamlayıcı veya birbirlerine uyan rollerin olup olmadığını test ederler ve bir sonuca ulaşırlar (Murstein, 1970).

Eş seçiminin biyolojik açıklamalarına göre, iç güdüler ve genetik merkez alınmıştır. Biyologlara göre, içgüdüler, temel insan davranışlarını ve erkek/kadın eş seçiminin temellerini açıklamaktadır. Bu alanda ortaya atılan çeşitli teorilere göre; genetik olarak benzer karakterdeki bireylerin, birbirlerini aramaya ve birbirlerine destek verici ortam sağlamaya eğilimleri vardır. Bu teorinin bir adım sonrasında, “kur yapma” davranışı, sosyobiyolojik araştırmalarla eklenmiştir. Buna göre; iki bireyin iletişim kurma ve seksüel ihtiyaçlarını gidermedeki tutumları, kur yapmanın bazı adımları ve sinyallerini içermektedir. Bir başka teoride ise, insanlar gibi, ailevi değerlerin önemli olduğu bir çevrede, kadınlar, yemek, barınak, ebeveynlik, koruma gibi ebeveyn davranışları ve yetenekleri olan ve bunları yapmak için gönüllü olan erkekleri eş olarak seçmektedirler. Erkekler ise, doğurganlık ve üretkenlik potansiyeli olan kadınları tercih etmektedirler (Atwood,1993).

Le ve Agnew (2003), yatırım modelinde evlilik dengesinin en önemli belirleyicileri olarak, evlilik doyumu, alternatiflerin kalitesi, yatırımın büyüklüğü ve kişinin süregelen ilişkiye olan bağlılık derecesini önermişlerdir Stanley ve Markman (2002), adayıcı bağlılığı ve kısıtlayıcı bağlılığını birbirinden ayırmıştır. Adayıcı bağlılık; süregelen bir ilişkiyi devam ettirmek üzere, kişisel olarak gönüllü olma halidir ve evlilik doyumuyla yüksek derecede ilişkili bulunmuştur. Ancak kısıtlayıcı bağlılık, bir ilişkiyi sürdürmek veya bitirmek için dış güçlerin kullanılması halidir ve evlilik doyumuyla anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır (Akt. Li ve Fung, 2011). Boşanma seçeneğinin var olması, evli çiftlerin evlilik doyumu değerlerini ve evliliklerindeki doyuma değer biçmelerini etkilemektedir. Boşanmanın seçenek olmadığı durumlarda, insanlar evliliklerinden doyum alıp almasalar bile, evliliklerini sürdürmek konusunda daha fazla çalışmaktadırlar (Li ve Fung, 2011).

Evlilik doyumunu etkileyen bir diğer faktör, aile bireylerinin sosyoekonomik düzeyleridir. Birlikte yaşamak, çocuk yetiştirmek ve evliliği sürdürebilmek için, belli miktarda gelir düzeyi gerekmektedir. Amerika’da yapılan bir araştırma da, düşük gelirlili olan ve uzun süredir birlikte olan çiftlerin, evlenmek istediklerini ancak yeterli gelirleri olmadığından evlilik ilişkisini gerçekleştiremedikleri bulunmuştur. Bunun

sonucunda da, evlilik dışı doğan çocukların sayısı 1950'lere göre %20 artış göstermiştir. Boşanma oranları incelendiğinde de, 1980'lere göre, büyük bir artış söz konusudur ve bu artışın belli bir kısmı sosyoekonomik düzeyin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır (Edin ve ark., 2004).

2.1.3 Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar

Evlilik doyumuyla ilgili bir çok kuramsal yaklaşım bulunmaktadır. Bu kuramsal yaklaşımlardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

2.1.3.1. Dinamik Hedef Teorisi

İnsanların yaptıkları evlilikler, evlilik hayatlarında başarmak istedikleri hedefleri üzerine kurulmuştur. Teori, evlilikteki hedeflerin, özellikle öncelikli olanların, başarılmasının, evlilik doyumunun en önemli etkileyici ve belirleyicisi olduğunu tartışır. Dinamik hedef teorisinin 4 tane ana anahtarı vardır. Birincisi, insanların, evliliklerinde başarmak istedikleri çoklu hedefler vardır. İkincisi, hedeflerin önceliği, yetişkinlik boyunca dinamik olarak değişir. Üçüncüsü, evliliğin belli bir gelişim evresinde karşılaşılan öncelikli hedefler, evlilik doyumunu belirler. Dördüncüsü, hedeflerin önceliklerinin değiştirilmesi veya öncelikli hedeflerin başarılmasının kolaylaştırılmasının yanı sıra, başka faktörler de evlilik doyumunu etkiler (Li ve Fung, 2011).

Evlilik Hedeflerinin Sınıflandırılması

Evlilik hedefleri 3 kategoriye ayrılmaktadır: eşlik hedefleri, kişisel gelişim hedefleri ve araşsal hedefler.

Eşlik hedefleri; insanların evliliğe olan bağlılıkları ve aidiyetleriyle ilgili ihtiyaçlarıdır. Sternberg'in (1986) aşk üçgeni kuramında, yakınlık ve bağlılık aşkın 3 ögesinden, ikisidir ve bu ikisi, eşlik hedefleriyle yakından ilişkilidir (Akt. Li ve Fung, 2011).

Kişisel gelişim hedefleri; insanların, kendilerini evlilik içinde, gerçekleştirme ya da geliştirme arzularıdır. İyi evlilik imkanları, insanların kişisel hedefleri için

uğraşmasını sağlar. Evlilik, sadece çift olmak ve ilişkide olmanın yanı sıra, kişisel gelişim için de destekleyici bir çevre sağlamalıdır (Li ve Fung, 2011).

Araçsal hedefler; evliliğin pratik doğasıdır. Eşler, ev işlerini ve eve dair sorumlulukları, aile bütçesini finanse etmeyi ve çocukları yetiştirmeyi, birbirleriyle paylaşmalıdır. Araçsal hedefler, başarılı evliliğin önemli parçalarıdır (Li ve Fung, 2011).

Yetişkinlik Boyunca Hedeflerin Önceliklerinin Değişmesi

Geç yetişkinliğe doğru gidildikçe, insanlar ilgilerini dış dünya yerine, içsel duygularına yönlendirmektedir. Dış çevrenin değiştirilmesiyle uğraşmak yerine, kendi ilgi alanlarıyla ilgili olan hedefler belirlemeye ve içsel duygularını düzene sokmak için daha fazla güç sarf etmeye yönelmektedirler. Genç çiftler, kişisel gelişim hedeflerini, orta yaşlı çiftler, araçsal hedefleri ve yaşlı çiftler eşlik hedeflerine odaklanmak da ve öncelikleri bu hedefler olmaktadır (Li ve Fung, 2011).

2.1.3.2. Psikodinamik Model

Bu modele göre, insanlar, bilinçli veya bilinçsiz şekilde kendi narsistik ihtiyaçlarını doyuran eşler ararlar. Bu ihtiyaçlar eşler arasında karşılıklı olarak doyurulmaktadır. Örneğin, eşlerden biri baskın veya agresifken, diğer eş boyun eğici veya mazoşistik düşüncelere sahip olabilir. İnsanlar ego ideallerine en iyi hizmet edecek kişiyi eş olarak seçerler ve evlilik aracılığıyla bu ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlar. Aynı zamanda bu ihtiyaçların benzerliği de eşleri bir araya getiren nedenlerden biri olabilir. Bu konuda yapılan bir araştırmada, yeni evli ve evlendikten dört yıl sonra boşanmış bireyler üzerinde ihtiyaç tamamlama ve benzerlik durumları ele alınmıştır. Evliliği süren çiftlerde anlamlı bir ihtiyaç tamamlama davranışı görülmemiş fakat anlamlı bir benzerlik düzeyinin olduğu gözlenmiştir. Boşanmış bireylerde ise, ihtiyaç tamamlama ve benzerlikle ilgili anlamlı bir bulgu görülmemiştir. Eşlerin benzerlik düzeyleri arttıkça, evlilik uyumlarının da arttığı görülmüştür (O'Leary ve Smith, 1991). Bu bilgiler ışığında, ihtiyaç tamamlama ve ihtiyaç benzerliğinin, evliliğin devamında önemli ölçüde etkili olduğu söylenebilir.

İhtiyaç tamamlama ve ihtiyaç benzerliğinin yanı sıra, kişinin nevroz düzeyinin yüksek olması, düşük dürtü kontrolü, zayıf sosyal beceriler, alınganlık, içe

dönüklük gibi kişisel etmenler de evlilik uyumunun azalmasında etkilidir (O'Leary ve Smith, 1991).

2.1.3.3. Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı

Miller ve Steinberg, Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı ile eşler arası ilişkiyi de açıklamaya çalışmışlardır. Sosyal biliş kuramı, insanların başka insanlar hakkında nasıl düşündüklerine ilişkin açıklamalar getirmeye çalışmaktadır. Bu kurama göre, başkaları hakkındaki bilgi, tutum ve inançlarımızı kapsayan ve bize ait olan "bilgi bankası" adı verilen birikimler ile iletişim gerçekleşir. Eşler arası iletişim için de aynı sürecin işlediği düşünülmektedir. Eşini olduğu gibi kabul eden ve geleneksel rollere göre algılamayan çiftlerin evlilik doyumu daha yüksektir. Bunun sebebi, eşin kendisine özgü özellikleriyle kabul edilmesi, ona yönelik kontrolcü ve bağımlı davranışların olmadığı, aksine eşitlikçi bir yaklaşımın var olduğu düşünülür (Akt. Gökmen, 2001).

2.1.3.4. Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı

Bowlby'nin kuramına göre, her eşin psikoseksüel gelişimi evlilik doyumunda önemli rol oynamaktadır. Buna göre, herhangi bir gelişim evresinde yaşanan yetersizliklerin bir sonraki evrede tamamlanması olanaksız olduğundan, bu yetersizlikler evlilik yaşantısında da ortaya çıkmakta ve doyum düzeyini düşürmektedir. Psikoseksüel çatışmaları sağlıklı şekilde çözümlenmiş bireylerin evlilik doyumları da yüksek olmaktadır. Çocukluk döneminde güvenli bir yakınlık sağlamış bireyler yetişkinlik dönemin romantik ilişkilerinde de olumlu özellikler gösterirler (O'Leary ve Smith, 1991).

Güvenli bireyler başkalarına yaklaşmaktan ve başkalarının kendilerine yaklaşmalarından rahatsız olmadıkları gibi, terk edilme korkusu da duymazlar. Kaçınan bireyler ise, başkalarına fazla yakın olmaktan rahatsız olurlar, başkalarına güvenmekten ve yaklaşmaktan korku duyarlar. Kaygılı bireyler ise, eşlerinin

kendilerini yeterince sevmediklerine dair kaygı yaşarlar ve üzerlerine fazla düşerek onları kaçıırırlar (Hortaçsu, 1991).

Sevilmeme veya terk edilme kaygısını denetlemek, eşe baskı yapmamak ya da kuşatılma kaygısını denetlemek ve geri çekilmemek, evlilik doyumunun artmasında etkilidir.

2.1.3.5. Sosyal Öğrenme Modeli

İkili ilişkileri ele alan bu model, Thibault ve Kelley'in Sosyal Mübadele Kuramı'na dayanır. İkili ilişkilerdeki bağımlılığı açıklamaya çalışan kuram, ilişkiden alınan doyum ile ilişkiye bağımlı olmayı iki ayrı kavram olarak açıklamaktadır (Akt. Hovardaoğlu, 1996).

Bir birey, kendisine fazla doyum sağlamayan bir ilişkiyi, bağımlılığının yüksek olması sebebiyle sürdürebilir. Sosyal mübadele yaklaşımına göre bu, karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi olarak adlandırılmaktadır.

Karşılaştırma düzeyi, bireysel yaşantılar ve gözlemlere bağlı olarak, bir ilişki türü için doyum-doyumsuzluk boyutundaki nötr noktayı temsil etmektedir. Herhangi bir ilişkiden alınan sonuçlar bu noktanın üstündeyse, ilişki doyum verici, altındaysa doyum sağlamayan ilişki olarak nitelendirilmektedir.

Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise, bireyin mevcut ilişkilerini, olası başka bireylerle yaşaması durumunda elde edeceği doyuma ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Bu durumda bu kurama göre insanlar, ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceği konusunda karar verirken seçenekler için karşılaştırma düzeyini ölçüt olarak kullanırlar (Hovardaoğlu, 1996). Eğer kişinin seçenekler için karşılaştırma düzeyi, içinde bulunduğu ilişkiden elde ettiği doyumdan düşükse, kişi mevcut ilişkisini sürdürür. Bireylerin ilişkileri ile ilgili beklentileri, onların şimdiki ilişkilerini etkiler. Bu açıklamalar, beklentiler karşılandığı sürece evlilikten doyum sağlandığının ve evlilik içinde uyumun devam ettiğinin, aksi durumda uyumun bozulduğunun altını çizmektedir.

2.1.3.6. Romantik Aşk Kuramı

Walster'in Romantik Aşk Kuramı'na göre, aşık olma, duyguları isimlendirme ve sosyal öğrenme ile açıklanabilmektedir. Toplum içinde yaşadıkları süre boyunca insanlar, çeşitli kaynaklardan (gazete, dergi, tv, kültürel varlıklar gibi), aşık olmanın nasıl bir duygu olduğunu, aşık olunca ne tür davranışların ortaya çıktığını ve kimlere aşık olunabileceğini öğrenmektedirler. Bu öğrenmelere göre, çevresinde aşık olunabilecek model tanımına uygun bir kişi varsa, duygularının nedenini o kişide arayacak ve o kişiye aşık olduğunu düşünecektir (Akt. Hortaçsu, 1991).

2.1.3.7. Evlilikte Yükleme Kuramı

Fincham, Bradburry ve Baucom (1987) tarafından geliştirilen yükleme kuramı, en genel düzeyde, insanların "neden" diye başlayan soruları nasıl cevapladıklarıyla ilgili bir kuramdır. Evlilik ilişkisinde nedensel ve sorumluluk yüklemelerinin önemi üzerinde durulmaktadır. Niyet, güdü ve suçluluğu içeren sorumluluk yüklemelerinin, uyumlu ve uyumsuz eşleri birbirinden daha iyi ayırt ettiği ileri sürülmektedir (Tutarel – Kışlak, 1995). Bireyin belli bir olaya yaptığı nedensel yükleme de, onun sonraki duygu ve davranışlarında önemli sonuçlar yaratır. Bir olaya ilişkin nedenin algılanması, algılayan kişi ve olayla bağımlıdır. Bu kurama göre eşler arasında çatışmaya hangi olayların yol açtığı çoğunlukla açık değildir. Olay, algılayıcı açısından ele alınmaktadır. Çatışmanın ortaya çıkıp çıkmayacağını, davranışın kendisinden çok, olayın algılayıcı açısından anlamı belirler (Özgüven, 2000).

Evliliklerinde uyumsuzluk yaşayan eşlerin, nedeni eşlerinde aradıkları ve eşin davranışlarını olumsuz olarak değerlendirme eğiliminde oldukları görülmektedir. Uyumlu eşlerin ise olumsuz olayların etkisini azaltıcı yüklemeler yaptıkları ve eşin olumsuz davranışlarına daha az sorumluluk yükledikleri belirlenmiştir (Fincham ve Bradbury, 1987; Tutarel – Kışlak, 1999). Buna göre,

çiftlerin eş davranışlarına yaptıkları yüklemeler evlilik uyumunun göstergesi olarak düşünülebilir.

2.1.3.8. Pekiştireç Modeli

Stuart'ın pekiştireç modeline göre, uyumlu ve uyumsuz çiftlerin davranışları gözlemlendiğinde, uyumsuz çiftlerin birlikte boş zaman faaliyetlerine pek fazla katılmadıkları, birlikte olduklarında da birbirini memnun edecek çok az davranış sergiledikleri, çoğu zaman birbirlerine karşı negatif davranışlar içinde oldukları görülmektedir. Uyumsuz çiftler çoğunlukla şikayet edici, savunmacı ve karşı koyucu davranış gösterirler. Bu çiftler birlikte olmalarına rağmen, yalnız yaşıyormuş gibi hissederler. Eşlerinin ifadelerini olumsuz olarak değerlendirme eğilimindedirler (Akt. O'Leary ve Smith, 1991).

2.1.4 Türkiye ve Yurtdışında Evlilik Doyumuyla İlgili Yapılan Araştırmalar

Literatüre bakıldığında, evlilik doyumu üzerine bir çok araştırmacının çalıştığı görülmektedir. Bilişsel çarpıtmalar ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi (Güven, 2005), yüklemeler, iletişim çatışmaları ve cinsiyetin evlilik doyumu üzerindeki etkisi (Curun, 2006), nedensellik- sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişki (Günay, 2007), yardım arama tutumu ve evlilik doyumu ilişkisi (Çınar, 2008), nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişki (Güven, 2010), bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançlar ile evlilik doyumu arasındaki ilişki (Sığırcı, 2010), bilişsel çarpıtmalar ve evlilik doyumu (Çetin, 2010) incelenen konular arasındadır.

Güven (2005), 305 evli çiftle yaptığı araştırmada, ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonuçları; ilişkilere yönelik bilişsel çarpıtmalardan sadece gerçekçi olmayan ilişki beklentisinin evlilik doyumunu yordadığını, yakınlıktan kaçınma ve zihin okumanın ise evlilik doyumunu yordamada bir katkısı olmadığını

göstermiştir. Ayrıca araştırma bulguları kişisel bilgilerden yaş ve cinsiyetin evlilik doyumunu yordamada bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Problem çözme becerileri ise evlilik doyumunun güçlü bir yordayıcısıdır.

Curun (2006), 102 evli çiftle yaptığı araştırmasında, evli çiftlerin yüklemeleri, iletişim çatışmaları ve cinsiyet rolü yönelimlerinin, evlilik doyumuyla olan ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın ikincil bir amacı da, evli çiftlerin incelenen değişkenler açısından benzerliğini incelemek ve kadın ve erkeklerin bu değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmaktır. Bu değişkenleri araştırmak amacıyla, İlişki Yükleme Ölçeği, Çatışma İletişim Tarzları Ölçeği, Bem Cinsiyet Rolü Envanterini ve Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, çiftler, Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeğinden alınan toplam puan ve onun alt boyutları açısından ve İlişki Yükleme Ölçeğinin toplam puanı ve tüm alt boyutları açısından benzer bulunmuşlardır. Ayrıca, nedensel yüklemeler, odak ve güdü, yaklaşma/kaçınma ve erkeksi ve kadınsı kişilik özellikleri boyutları açısından kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca, tüm katılımcılar için, uyum alt boyutu için sırasıyla niyet, kadınsılık, erkeksilik ve istikrar değişkenleri, çatışma alt boyutu için kadınsılık ve genellik değişkenleri ve evlilik doyumu için de niyet ve kadınsılık değişkenleri anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuştur. Yalnızca, erkek katılımcılar için, sırasıyla uyum için niyet, kadınsılık, istikrar, erkeksilik, duyguları ifade etme anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuş ancak çatışma alt boyutu için hiçbir anlamlı yordayıcı bulunmamıştır. Yine toplam puan için yapılan analizlerde ise, niyet, kadınsılık ve istikrar değişkenleri anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuşlardır. Son olarak kadınlar için, analizlerde uyum alt boyutu için niyet, çatışma alt boyutu için güdü ve kadınsılık ve toplam puan için niyet ve kadınsılık değişkenleri yordayıcı bulunmuştur.

Günay (2007), 134 evli bireyle yaptığı araştırmasında, evli bireylerin evliliğe ilişkin değerlendirmeleri, çalışılan evlilik çatışması, nedensellik-sorumluluk yüklemeleri ve evlilik doyumu değişkenlerinin ilişkisini incelemiştir. Bu değişkenleri araştırmak amacıyla, ölçme araçları olarak; Evlilik Yaşamı Ölçeği, İlişkilerde Yükleme Ölçeği, Evlilik Çatışma Ölçeği ve Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara göre, evlilik doyumu ve nedensellik yüklemeleri olumlu sonuçlar için karşılaştırma düzeyini yordar bulunmuştur. Araştırmada yer alan değişkenler arasında anlamlı

ilişkiler gözlenebilmiştir. Son olarak araştırmada yer alan değişkenler arasında cinsiyete göre farklılık gözlenememiştir.

Çınar (2008), 302 evli bireyle yaptığı araştırmada, bireylerin evlilik doyumları, toplumsal cinsiyet rolleri ve psikolojik yardım arama tutumlarını, çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda, bireylerin evlilik doyumları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Evlilik doyumu ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur, cinsiyet rolü kadınsı ve androjen bireylerin evlilik doyumları, cinsiyet rolü belirsiz ve erkeksi bireylere oranla daha yüksektir. Kadınların evlilik doyumları cinsiyet rollerine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Cinsiyet rolü “androjen” olan kadınların evlilik doyumları cinsiyet rolü “erkeksi” olan kadınların evlilik doyumlarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet rolü “kadınsı” ve “erkeksi” olan kadınların evlilik doyumları ,cinsiyet rolü “belirsiz” olan kadınlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlerin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığı çoklu regresyon analizi ile hesaplanmış, tüm değişkenler içinde cinsiyet ve cinsiyet rollerinin evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur.

Güven (2010), yaptığı araştırmada, evli bireylerde eşler arası şiddeti mazur görme, ilişki yüklemeleri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Ayrıca eşler arası şiddeti mazur görme, ilişki yüklemeleri ve evlilik doyumu; cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, evlenme biçimi, evlilik süresi, eğitim durumu, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile içi şiddete tanık olma, çocukluğunda aile içi şiddete maruz kalma değişkenleri açısından incelenmiştir. 344 kişilik bir örneklem grubu kullanmıştır. İlişkilerde Yükleme Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen Eşler Arası Şiddeti Mazur Görme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Eşler Arası Şiddeti Mazur Görme Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu; İlişkilerde Yükleme Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği arasında negatif yönde bir ilişki olduğu ; Eşler Arası Şiddeti Mazur Görme Ölçeği ile İlişkilerde Yükleme Ölçeği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. İlişkilerde Yükleme Ölçeği, suçlama ve genellik alt boyutlarının, eşler arası şiddeti mazur görmeyi en yüksek yordama düzeyine sahip değişkenler olduğu bulunmuştur. Ayrıca Eşler Arası Şiddeti Mazur

Görme Ölçeği'nin evlilik doyumu düzeyi üzerinde anlamlı yordayıcı olduğu belirlenmiştir.

Sığırcı (2010), 220 evli bireyle yürüttüğü çalışmasında, evli bireylerin bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançlarının evlilik doyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırmada ölçme aracı olarak Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, İlişki İnanç Envanteri ve Evlilik Yaşam Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, bağlanma tarzları, ilişkiye dair inançlar ve evlilik doyumu arasında anlamlı düzeyde olumsuz ilişkinin olduğu bulgulanmıştır. Diğer bir deyişle, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma düzeyi arttıkça evlilik doyumu düşmektedir. Benzer şekilde ilişkiye dair gerçekçi olmayan inançları kullanma sıklığı arttıkça, evlilik doyumu düşme eğilimi göstermektedir. Evlilik doyumu ile en yüksek ilişkiye sahip olan alt ölçeklerin “kaçınmalı bağlanma tarzı” ve “eşler değişmez” olduğu bulunmuştur. Evlilik doyumu yüksek ve düşük olan denekler arasında bağlanma tarzları değişkeni ve ilişkiye dair inançlar değişkeni bağlamında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Elde edilen değerler incelendiğinde, hem kaygılı bağlanma boyutunda hem de kaçınmalı bağlanma boyutunda gruplar arasında evlilik doyumu yüksek grup lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Evlilik doyum düzeyi farkı, bireyler arasında ilişkilere dair gerçekçi olmayan inançlar bağlamında da, evlilik doyumu yüksek grup lehine anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. Bağlanma tarzlarından yalnız “kaçınmalı bağlanma” tarzının evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı; ilişkilere dair inançlardan ise yalnızca “eşler değişmez” şeklindeki inançların evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordayıcı güce sahip olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, “eşler değişmez” değişkeni kontrol altına alındığında dahi, “kaçınmalı bağlanma”nın evlilik doyumu puanlarındaki varyansı açıklamadaki katkısının anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur.

Çetin (2010), 246 evli bireyle yaptığı çalışmasında, bilişsel çarpıtmaların ve bağlanma stillerinin, evlilik doyumuyla olan ilişkisini incelemiştir. Bunu araştırmak üzere Evlilik Yaşam Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'ni kullanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; cinsiyet, yaş, gerçekçi olmayan ilişki beklentisi, zihin okuma, kaçınmalı bağlanma ve kaygılı bağlanma evlilik doyumunun anlamlı birer yordayıcısı değildir. Toplam varyansın çok az bir kısmını açıklamış olmakla birlikte, yakınlıktan kaçınma evlilik doyumunu negatif yönde anlamlı olarak yordamıştır.

Grover ve ark. (1985), 51 orta yaşlı eşlerle yaptığı araştırmada, bu kişilerin şu anki eşleriyle çıkma süreleri ile şu anki evliliklerinden aldıkları doyum miktarı arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, evlilikteki yaş ile evlilik doyumunu arasında ve çıkma süresi boyunca ayrılma sayısı ile evlilik doyumunu arasında herhangi anlamlı bir fark bulunmamıştır. Evlenmeden önce uzun süre birlikte olan çiftlerin, mutluluk evlilik yaşama olasılıklarının daha fazla olduğu ancak bunun mutlu bir evlilik için gerekli bir şart olmadığı görülmüştür.

Bradbury ve ark. (2008), 156 çiftle yaptıkları araştırmasında, evlilik doyumunu, ebeveynliğe geçiş sürecinde incelemiştir. Evlilik doyumunu verileri, ilk çocuğun doğmasına yakın bir süre kala iki kere ve ilk çocuk doğduktan sonra iki kere olmak üzere, dört kere toplanmıştır. Araştırmaya göre, erken yaşlarda sahip olunan çocuğun, eşlerin bireysel doyumunu arttırdığı bulunmuştur. Ayrıca çocuğu olan çiftlerin, çocukları olmayan çiftlere göre, evlilik doyumlarında daha büyük bir düşüş gözlenmiştir. Sonuç olarak, ebeveynlik, evlilik doyumunun düşmesini hızlandırmaktadır ancak planlı hamilelik ve hamilelik öncesi evlilik doyumunun yüksek olması, çocuk doğduktan sonra yaşanan evlilik doyumundaki düşüklüğü belli bir miktarda önlemektedir (Bradbury ve ark., 2008).

Xiaohe ve Whyte (1990), görücü usulü ile yapılan evliliklerin anlaşarak yapılan evliliklerden daha fazla doyum sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmacılara göre, başlangıçta birbirini çok fazla tanımayan, evlilikten önce birbiriyle fazla zaman geçirmeyen ve aralarında romantik duygular olmayan eşler eninde sonunda birbiriyle uyum sağlamaya zorunludurlar. Evlilikten sonra birbirlerini tanıma şansına sahip olurlar. Bu tip evliliklerde eşlerin daha gerçekçi olduklarını düşünmektedirler. Önemli olan evliliği devam ettirmek olduğu için daha sağlam bağlar kurmak zorundadırlar.

2.2. ALDATMA

2.2.1. Aldatma Kavramı ve Aldatma Eğilimi

Aldatma, geçmişten günümüze evlilikler ve yakın ilişkiler için büyük bir problem olarak görülmektedir. Önceki senelerde daha az görülen aldatma davranışı, internetin de hayatımıza girmesiyle, son yıllarda oldukça hız kazandı. Karşı cinsle iletişim sorunu yaşayan kişiler, internet üzerinden çok daha kolay iletişim kurmakta ve çok fazla kişiye ulaşma imkanına sahip olmaya başlamışlardır. Bunun yanı sıra, cinsel ve duygusal aldatma da günümüz evliliklerinin olumsuz etkilenmesinin ana sebeplerinden biri haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda, aldatma yüzünden biten evliliklerin sayısı gittikçe artmaktadır. Aldatma, sosyal bilimciler tarafından ilgi gören ve gün geçtikçe daha fazla araştırma yaptıkları bir konu haline gelmiştir (Topkara, 2011).

Evliliklerde eşleri birbirine bağlayan en önemli etken sadakattir. Eşler, evlenirken her konuda birbirlerine sadık kalacaklarına dair söz verirler. Ancak evliliklerde, sadakati ortadan kaldıran veya zayıflatan durumlar yaşanabilir. Sadakatsizlik, mevcut olan birliktelikler dışında, ilişki dışında olan kişilerle yaşanan duygusal veya fiziksel ilişki sonucu, mevcut birlikteliğin beklentilerinin çiğnenmesidir (Sungur, 2009; Drigotas ve Barta, 2001). Aldatma ise, sadakatsizlik sonucu ortaya çıkan ve dürüstlük sınırları dışında kalan söylem ve davranışlardır. Aldatma ve sadakatsizlik eş anlamında değildir. Sadakatsizlik bir seçimken, aldatma bu seçim sonucu ortaya çıkan ve kaçınılmaz olan bir parçasıdır (Sungur, 2009).

Evlilik konseptinde, verilen sözlerin yerine getirilmemesi, evlilik dışında ilişkilerin geliştirilmesi ve kandırılma, aldatma kategorisi içinde yer alabilmektedir (Jones ve Burdette, 1994). Aldatmaya verilen tepkiler ise, misilleme, güven azalması, güvensizlik veya şüphe duyma, gözlemin artması, öfke, kızgınlık, hayal kırıklığı gibi olumsuz duygularda artış, ilişkinin kalitesinin düşmesi hatta kimi durumlarda ilişkinin sona erdirilmesi ya da daha fazla güven talep etme davranışlarıdır (Bies ve Tripp, 2005 ; Jones ve Burdette, 1994).

Her ne kadar, toplum tarafından yanlış ve dini açıdan günah olarak görünse bile, aldatma, günümüz evliliklerinde yaşanan bir durumdur. Yapılan araştırmalar,

sadakatsizliğin boşanma nedenleri arasında ilk üçte yer aldığını bulgulamıştır. Shackelford (1998), araştırmasında, kadınlara göre erkeklerin aldatmayı daha önemli bir boşanma nedeni gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Kadınların ise, cinsel birleşme olmasa dahi, eşlerinin başka bir kadınla çıkmaları veya flörtleşmelerinde bile evliliği bitirme eğilimi gösterdikleri görülmüştür.

Boşanmış erkeklerin %40'ı ve boşanmış kadınların %44'ü evlilikleri sırasında cinsel olarak eşlerini aldattıklarını belirtmişlerdir (Sungur, 2009). Wiederman (1997) aldatma konusunda yapılan çalışmaların ortak özelliği olarak, erkeklerin kadınlara oranla evlilik dışı ilişki yaşama yüzdelerinin çok daha fazla olmasını göstermektedir. Başka bir araştırmaya göre evli erkeklerin % 50 den fazlasının ve evli kadınların % 50'ye yakınının, evliliklerinin herhangi bir döneminde evlilik dışı ilişki yaşadıkları söylenmektedir (Atwood ve Seifer,1997). Kinsey ve arkadaşları, evli olan erkeklerin % 36'sının ve evli olan kadınların % 25'inin eşlerini aldattığını bulmuşlardır (Akt. Drigotas ve Barta, 2001). Amerika'da yapılan araştırmaya göre, evli her 100 kadından 25'i en az bir kere başka bir erkekle cinsel ilişkiye giriyor. Yine evli her 100 erkekten 70'i de başka bir kadınla eşini aldatıyor. Aldatmanın bu kadar sık yaşanması, boşanma oranlarını da olumsuz etkilemektedir. Amerika'da 1955'te boşanma oranları %10 iken, 1995'te %52'ye çıkmıştır (Tarhan, 2011). Ayrıca stresle başa çıkma seviyesi düşük olan eşlerin, daha düşük bağlılık seviyesine sahip olduğu ve birkaç engelle karşılaştıklarında evliliği bitirmeye yöneldikleri görülmüştür (Amato ve Hohmann-Marriott, 2007).

Günümüzde kadınlar, kendi bireyselliklerine ve mesleklerine ilişkin haklarından hareketle, sadece kocalarına tabi olmayı reddetmektedirler. Evli kadınların aldatma sıklığı incelendiğinde, ev dışında çalışan kadınların, çalışmayan kadınlara göre, eşlerini daha fazla aldattıkları görülmüştür. Buna göre; dışarıda çalışan kadınların kendilerine partner bulmak açısından daha büyük bir olasılıkları vardır. Ayrıca, kadınların ekonomik özgürlüğü arttıkça, evliliklerinin düzensizleştiği görülmüştür (Humphrey, 1987; Russell, 1998). Erkekler ise, bu duruma uyum sağlamayı reddederek, kadınlar ve ilişkinin üzerinde hakimiyet kurdukları eski kadın – erkek ilişkilerini istemektedirler. Bu sorun da aldatma konusunda ortaya çıkmaktadır. Eski toplumlarda, kadın bilmediği sürece, erkek ara sıra aldatabilirdi ve kadın bunu öğrenirse, pişman olduğuna inandırıp bu evliliği sürdürmeye ikna edebilirdi. Tam dersi bir durumda ise, yani kadının aldattığı ve erkeğin öğrendiği

durumda, o evlilik bitmekteydi. Bugünkü evliliklerde ise karşılıklı sadakat beklenmemesine rağmen bile, kıskançlıklar görülmekte, bu da ilişkinin temelinde bir samimiyetsizliğe yol açmaktadır (Russell, 1998).

Aldatmak, kişinin ilişki yaşama biçiminin nasıl olduğunu gösteren önemli bir davranıştır. Genel kişilik özelliğinin bir davranışa dönüşmüş halidir. Sadece bu davranıştan yola çıkılarak, kişilik yapısı hakkında yoruma varılabilir. Örneğin, aldatma eyleminin gerçekleştirilmesi, kişinin ilişki sorunlarına karşı dirençli olduğunu ve ilişkileri bağımlı şekilde yaşadığını gösterebilir (Topkara,2011).

Aldatma konusunun son yıllarda gündeme gelmesi, bu konuyla ilgili çalışılmasına ve yeni teoriler geliştirilmesine neden olmuştur. Chan (2009)'ın geliştirdiği Kişilerarası Aldatma Model'ine göre, iki tür aldatma bulunmaktadır: Kazara Aldatma (Incidental Betrayal) ve Kasti Aldatma (Intentional Betrayal). Kazara aldatmada, fail, başka hedefleri elde etmek adına, ona güvenen kişinin asıl güven beklentilerini ihlal etmektedir. Kasti aldatmada ise, fail, ona güvenen kişiye zarar vermek için, kritik güven beklentilerini ihlal etmeyi amaçlamaktadır (Chan, 2009).

Kazara aldatma, egoist aldatma (egoistic betrayal) ve ideolojik aldatma (ideological betrayal) olarak sınıflanabilir. Egoist aldatmada, fail, karşısındaki kişiye, kişisel çıkarları yüzünden ihanet eder. İdeolojik aldatmada ise, fail, karşısındaki kişiye, yüksek derecede bir hedefi başarmak/tamamlamak için ihanet eder. Kasti aldatma da, kişisel aldatma ve karşılıklı aldatma olarak sınıflandırılabilir. Buna göre, kişisel aldatmada, fail, karşısındaki kişiyi, ona zarar verme amacıyla aldatır. Karşılıklı aldatmada ise, fail, karşısındaki kişiye ihanet eder, çünkü o kişide daha önce ona ihanet etmiştir. Her ne türlü olursa olsun, aldatmanın yarattığı hasar çok değişik boyutlarda olabilir. Bu hasar kimi zaman, aldatılan kişinin bakış açısını olumsuz etkilerken, kimi zaman da aldatan kişinin güvenilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Chan, 2009).

2.2.2. Aldatmanın Nedenleri

Aldatmanın nedenleri oldukça çeşitli ve karmaşık görünmektedir. Psikoanalitik ve sosyolojik literatüre göre insanların ahlaki mirasları, aşkı olumlu

şekilde değerlendirirken, cinselliği olumsuz olarak değerlendirirler ve bu anlayış sosyalizasyon sayesinde her yeni nesle aktarılır. Çocuklar seksin ve dolayısıyla cinsel partnerlerin şeytani ve kötü bir şey olduğunu ancak aynı zamanda cinsellikle yaşanan duyguların da gerekli olduğunu öğrenirler. Çocuklukta aşk ve cinsellik farklı elementler olarak öğrenilirken, yetişkinlikte bireyin bunları birleştirmesi ve evlendiği eşi ile yaşaması beklenir. Ancak her birey, evlendiği eşi ile cinsellik yaşamaktan tatmin olmayabilir ve cinselliği dışarıda bir başkası ile yaşama arayışına girebilir. Birey, aşk ve sevgi tatminini başka bir eşte, cinsel tatmini ise başka bir eşte yaşama eğilimine yönelebilir (Weil, 1975).

Evlilik dışı ilişkilerin nedenleri arasında cinsiyet farkının yer aldığı dikkat çekmektedir. Erkekler ve kadınlar için aldatmanın ortaya çıkma nedenleri farklılık göstermektedir. Erkekler neden aldatır? İlişkilerinin hayal ettikleri gibi gitmemesi, yenilik arayışı içinde olma, egolarını ve isteklerini tatmin etme, çevrelerinde ciddi bir ilişki istemeyen kadınların varlığı, yaşayacakları anlık tatmin duygusunun çekiciliğine yenilme, intikam duygusu, erkeklerin aldatma nedenleri arasında yer almaktadır (Norment, 1998a). Kadınların aldatması da sanılanın aksine yeni bir olgu değildir; fakat daha az konuşulan bir durum olduğu için yeni sanılması normaldir. Peki kadınlar niye aldatır? Kendilerine olan özgüvenlerini arttırma isteği, duygusal olarak ihmal edildiklerini düşünme ve bu ihmali giderme isteği, yeni heyecan arayışı, romantizm ihtiyaçlarını karşılama isteği, eşlerinden ya da partnerlerinden daha zengin ve statü sahibi biriyle beraber olmak arzusu, cinsel olarak tatminsizlik ve hiç bitmeyen ev işlerinin ve sorumlulukların yükünden kurtulma isteği, kadınların aldatma nedenleri arasında yer almaktadır (Norment, 1998b). Kadınların aldatma davranışları duygusal yakınlık ihtiyacından kaynaklanırken, erkeklerin aldatma davranışlarının rastlantısal olduğu ve duygusal anlam içermemesi, cinsiyete göre aldatmanın nedenlerinin farklılaştığının genel bir açıklamasıdır (Allen ve Baucom, 2004).

Psikoanalitik yoruma göre, kişiler çocukluk döneminde aşık oldukları karşı cins ebeveyne benzer kişileri eş olarak seçerler ancak Oedipus ve Electra kompleksleri uygun biçimde çözümlenemediğinden, bilinç dışı olarak geliştirdikleri tabular nedeniyle eşleri ile doygun bir seks hayatı yaşayamazlar. Buna ek olarak, çocuğun cinselliği kötü ve kirli bir olgu olarak öğrenmiş olması, bu tatmini eşi ile

değil, daha düşük statülü ya da daha düşük değer biçtiği bir başka kişiyle yaşama arayışına girmesine neden olabilir (Freud, 1938).

Biyolojik açıdan erkeklerin aldatmaya meyilli olmasının, erkeklerin doğasından kaynaklandığı söylenmektedir. Erkek, neslini devam ettirebilmek için en iyi avantajı ya da en iyi eşi bulma eğilimindedir. Erkeğin üreme hücresi olan sperm, kadının ürettiği yumurta hücresinden kat kat fazladır. Bu da, erkeğin neslini devam ettirebilmek için, kadına oranla daha fazla cinsel beraberliğe girme eğiliminde olduğunu gösterir. Kadın da ise, annelik ve şefkat duygusu daha ön plandadır. Bu nedenle, kadının iyi bir anne olma ve genlerini aktarabilme eğilimi daha fazladır. Bu yüzden kadın, biyolojik olarak en iyi avantajı yakalayabilmek için uğraşır. Cinselliği ikinci planda tutma eğilimi vardır (Tarhan, 2011).

Sosyal açıdan bakıldığında normlar, aldatmayı, önleyici ve tanımlayıcı olarak ikiye ayırmaktadır. Önleyici alanda, toplumun benimsediği kanunlar ve adetler bulunmaktadır. Tanımlayıcı da ise, başka insanların davranışları temel alınmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, yapılması yasaklanan veya hoş karşılanmayan bir davranışı, başkasının da yaptığını gören insanlar, bu tarz yasakları delme konusunda daha istekli olmaya başlamaktadırlar. Bu durum aldatma davranışı açısından incelendiğinde, birlikte olduğu kişiyi aldatan bir tanıdıkları olan insanların, olmayan insanlara göre daha fazla aldatma davranışı içinde bulunduğu görülmüştür (Buunk ve Bakker, 1995).

Aldatma ile evlilik - ilişki tatmini / doyumunu arasında birçok araştırmada kuvvetli ilişkiler bulunmuştur (Atkins, Baucom ve Jacobson, 2001; Polat, 2006). Yapılan bir çalışmada ilişkilerinden “çok mutlu olmayan” kişilerin, ilişkilerinden “çok mutlu olan” kişilere göre dört kat daha fazla aldattıkları ya da aldatmaya yöneldikleri saptanmıştır. Aldatma davranışına motivasyon sağlayan etmenlere bakıldığında, sahip olduğu ilişkisinden yeterli miktarda maddesel veya duygusal kazanç sağlayamayan kişilerin, ilişki dışı bireylerle yakınlaşmaya başladığı görülmüştür (Drigotas ve Barta, 2001). Bireyler, mevcut ilişkisinde eksikliğini hissettiği ancak bunları ortaya koyup tamamlayamadığı şeyleri, aldattığı diğer ilişkisinde telafi etmeye başlar. Bu noktadan bakıldığında, kendine güvensiz, sorunlarını anlatmaktan çekinen, kötü gitse de mevcut düzeni devam ettirmeye çalışan, ilişkiye bağımlı biri olduğu söylenebilir (Topkara, 2011).

İlişkiye hissedilen bağlılık seviyesi de aldatma davranışının nedenlerinden biridir. Yaşanılan ilişkiye hissedilen bağlılık, psikolojik bağlanma ve ilişkiye devam etme motivasyonu ile açıklanabilir. Bireyleri, yaşadıkları ilişkiye daha bağlı yapan nedenler, yaşadıkları ilişkiden aldıkları doyum ve ne kadar mutlu oldukları, aldatma davranışına çekebilecek alternatif kişilerin kalitesi, başka bir insanla görüşmek ya da tek eşli olmak, ilişki bittiğinde kaybedebileceği yatırımlar, arkadaşlar veya fedakarlıklar şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre, eşlerine daha bağlı olan bireyler, şu nedenlerden ötürü daha az aldatma davranışına yönelmektedir: şu anki ilişkilerini korumak adına dışarıdan gelen alternatif kişilerin sayısını eksiltmek veya bu alternatifleri daha az çekici bulmak ve aldatma davranışı içinde girildiğinde, bu davranışın sonuçlarının ilişkiye ve ilişki yaşadığı kişiye uzun süreli etkileri. Bu iki olasılığı düşünen bireylerin, kısa süreli zevkler yerine, uzun süreli ilişkilerini tercih etme ve ilişki yaşadıkları kişilere daha fazla bağlılık içinde olma davranışı gösterdiği görülmüştür (Drigotas ve Barta, 2001).

Sorunlu bir ilişki de, aldatmanın gerçekleşmesi mümkün olduğu gibi, kimi zaman herhangi bir sorun yokken de aldatma gerçekleşebilmektedir. Peki böyle bir durumda aldatma nasıl açıklanır? Cinsel olarak tatmin olan ve birbiriyle ilişkisinde mutlu olan bireyler bile kimi zaman birbirlerini aldatabilir. Buna neden olarak da, “kendilerine engel olamadıklarını” ya da “karşı tarafın çekim gücünün, kendilerinden daha güçlü” olduğu sık sık öne sürülmektedir. Bu durumda, bilişsel kontrolün öneminden bahsedilmektedir. Bilişsel kontrol, hedef yönelimli tutumlarda davranışları düzene sokan ve şekillendiren, çeşitli bilişsel kontrol süreçlerinin birlikte çalışması olarak tanımlanmaktadır (Payne, 2005). Bireysel farklılıklar, kişilerin bilişsel kontrolünün de farklılaşmasına sebep olmaktadır. Bilişsel kontrol, insanların çekici alternatiflerin cazibesine kapılmasına engel olmaktadır. İnsanlar, daha çekici bir alternatifle karşılaştığında, ani dürtüsel tepkileri ile, uzun süreli ilişkisini korumaya yönelik tepkiler arasında bir çatışma yaşamaktadır. Romantik bir ilişkide olsun veya olmasın, güzel bir insan gördüklerinde, otomatik olarak bu kişiye bir yakınlık hissedilebilmektedir. Çekici insanlarla karşılaşan kişiler, bu insanlara otomatik olarak eğilim göstermeye yönelmekte, aynı kişiler çekici olmayan insanlarla karşılaştığında, bu eğilimin ortadan kalktığı görülmektedir (Van Leeuwen ve ark., 2010). Aynı zamanda, çekici insanlarla sohbet eden insanların, bu insanların

gözlerinin içine bakma oranının, çekici olmayan insanlarla konuşanlara göre daha fazla olduğu bulgulanmıştır (Van Straaten ve ark., 2010).

Aldatılan eşin misilleme yapması da, aldatmanın nedenleri arasında yer almaktadır. Eşinin başka birini ilgi duyduğunu ya da aldatıldığını öğrenen kişi, çok öfkelenir, kendini değersiz ve sevgiye layık olmayan biri olarak görür. Bunun üzerine, aldatılan kişi intikam almak amacıyla aynı şekilde cinsel aldatma yoluna başvurabilir. Ancak bu yanlışı düzeltmek yerine, daha büyük sorunlara sebep olur. Bu şekilde davranan genelde erkeklerdir. Kadınlar ise, olayı unutma yoluna gider ya da evliliği bitirir (Tarhan, 2011).

Aldatma davranışını etkileyen bir başka faktör de cinsellik ilgili yaşanmış deneyimler ve kişilerin aldatmaya yönelik tutumlarıdır. Cinsellikle daha fazla ilgili olan kişilerin partnerlerini daha çok aldattığı bulgulanmıştır. İzin verici değerlere daha az sahip olan kişilerin ise, aldatma davranışını da daha az gösterdikleri bulunmuştur. Aldatma ile daha önceki cinsel deneyimlerin fazlalığı, pozitif ilişki göstermektedir. Birlikte yaşayan çiftlerin, evlilere oranla daha fazla aldatma davranışı içine girdikleri görülmüştür (Treas ve Giesen, 2000).

Aldatmanın nedenleri arasında, evlilik ilişkisinin nasıl olduğu önemli bir yer tutmaktadır. Buna göre; evlilikten alınan düşük tatmin ya da evlilik içerisindeki cinsel ve duygusal ilişkilerin az sayıda ya da düşük kalitede olması, aldatma için bir sebep oluşturabilmektedir. Evlilik dışı ilişki ile ilgili en yaygın kabul gören yüklemelerden biri de evliliklerdeki mutsuzluk ve çatışmalardır (Kantarcı, 2009). Cinsiyet farklarına bakıldığında, evlilik doyumu düşük olan erkeklerin, kadınlardan daha fazla aldatma davranışına girdikleri ve bu aldatma davranışının duygusaldan çok fiziksel bir aldatma olduğu görülmektedir (Glass ve Wright, 1985).

Yapılan araştırmalarda, eşlerine bağlı bir ilişki içinde olan erkeklerin, bekar olan erkeklere göre daha düşük testesteron hormonuna sahip olma eğilimleri bulunmaktadır. Ancak ilişkide oldukları eşlerini, aldattıklarını veya aldatmayı düşündüklerini bildiren erkeklere bakıldığında, testesteron seviyelerinin, bekar erkeklerle aynı seviyede olduğu bulgulanmıştır. Önceki çalışmalar, erkeklerin sahip olduğu bu yüksek testesteron seviyelerinin, kendilerine olan güvenlerini ve agresiflik seviyelerini arttırdığını ve diğer rakiplerine karşılık, eşlerini etkilediğini göstermektedir. New Mexico Üniversitesi'nde 176 öğrenciyle yapılan çalışmada, aldatmayı düşünen ve asla düşünmeyen bekar erkeklerin, testesteron düzeylerinin

aynı yüksek seviyelerde olduğu bulgulanmıştır. Aldatmayı düşünmeyen ve ilişkide olan erkekler ile ilişkide olan ve aldatmayı düşünen erkekler arasında da benzer düşük testesteron seviyeleri bulgulanmıştır. Buna göre, testesteron seviyelerindeki değişiklik, sosyal ilişkileri etkilemektedir. Yüksek düzeylere sahip erkekler için, eş bulmayı kolaylaştırırken, düşük düzeylere sahip olanlar için daha katılımcı olmalarını sağlamaktadır (Dingfelder,2006).

2.2.3 Türkiye ve Yurtdışında Aldatma Konusunda Yapılan Araştırmalar

Aldatma, tüm toplumlarda mahrem bir konu olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle üzerinde çalışılması zor konulardan biridir. Sağlıklı ve doğru veriler elde etmek oldukça zordur, bu konuda yapılan çalışmalar da seyrekler. Aldatma eğilimi konusunda Türkiye’de yürütölmüş birkaç çalışma bulunmaktadır. Evlilik uyumu ve çatışma eğilimlerinin, aldatma eğilimi ile ilişkisine (Polat, 2006), bağlanma stilleri ve aldatma eğilimi arasında ilişkinin niteliğine (Kantarıcı, 2009), Türkiye’de ahlaki çatışmaların sınıflandırılmasına ve aldatmanın bu çatışmalar arasında aldığı yere (Kahraman ve ark., 2010) bakılmıştır. Yurtdışında ise, bazı insanların neden sadık kalmakta zorlandığı üzerine birtakım araştırmalara yürütölmüşür (Pronk, Karremans ve Wigboldus, 2011).

Polat (2006), yaptığı çalışmasında, evlilik uyumu, aldatma eğilimi ve çatışma eğilimlerinin, birbirleriyle ve bazı değişkenlerle arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu değişkenleri incelerken, Aldatma Eğilimi Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Çatışma Eğilimi Ölçeği’ni kullanmışır. Araştırma grubunu 204 evli bireyin oluşturduğu bu araştırmanın sonucunda, evlilik uyumu yüksek olan kadınların ve erkeklerin çatışma eğiliminin düşük olduğu görölmektedir. Kadınların sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe evlilik uyumları yükselmekte; çatışma eğilimleri düşmektedir. Evlilik uyumu yüksek olan kadınlar ve erkekler aldatma eğilimlerini düşük belirtmişlerdir. Aldatma eğilimi en iyi yordayan değişkenler sırasıyla, evlilik uyumu, cinsiyet, sosyoekonomik düzey ve ilişkinin başlangıcı ile evlilik kararı arasındaki süredir. Aldatma eğilimi yüksek olan kadınların ve erkeklerin çatışma eğilimlerinin de yüksek olduğu görölmektedir. Cinsiyete göre çatışma eğilimi düşük olanlar karşılaştırıldığında, çatışma eğilimi düşük olan erkeklerin, çatışma eğilimi düşük

kadınlardan daha fazla aldatma eğilimleri oldukları görülmektedir. Erkekler daha çok aldatma eğilimi belirtmişlerdir. Erkeklerde ilişkinin başlangıcı ile evlilik kararı arasındaki süre arttıkça aldatma eğilimi düzeyinin de arttığı görülmektedir.

Kantarci (2009), yaptığı araştırmada evli bireylerin bağlanma stillerine göre aldatma eğilimlerini ve çatışma yönetim biçimlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 200 evli katılımcı oluşturmaktadır. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Çatışma Yönetim Biçimleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylere göre aldatma eğilimleri daha düşük bulunmuştur. Ayrıca güvensiz bağlanma ile olumsuz çatışma yönetim biçimleri arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişki görülmüştür. Aldatma eğilimi ile olumsuz aktif çatışma yönetim biçimi arasında da anlamlı ve olumlu yönde ilişkiye rastlanmıştır. Erkeklerin aldatma eğilimleri kadınlara oranla daha yüksek bulunurken, kadınların erkeklere göre daha fazla olumlu aktif çatışma yönetim biçimine yöneldikleri bulunmuştur.

Türkiye’de yaşayan insanların ahlaki çatışmalarını araştıran bir araştırmada, insanların ahlaki çatışmalarını nasıl kavramlaştırdıkları üzerine çalışılmıştır. Araştırma yapılan çatışma kategorileri, aldatma, iş etiği, maddi meseleler, şiddet, adalet, yanlış görülen davranışlara tepki, dürüstlük, özel hayata müdahale ve ilişkiyi bitirme'dir. Katılımcıların %80'inden fazlasının önemli gördüğü çatışmaların içinde bazıları yaş, cinsiyet ve eğitim bakımından farklılıklar göstermiştir. . Kategorilere giren maddelere katılımcılar tarafından verilen puanlar toplanarak her bir kategori için bir çatışma puanı ve yaşama sıklığı puanı elde edilmiştir. Bütün kategoriler arasında oldukça yüksek ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Kategorilerin çatışma puanlarıyla yaşanma sıklığı puanları arasındaki korelasyonlar negatif yönde anlamlı çıkmıştır. Erkekler, kadınlara nazaran aldatmayı anlamlı derecede daha az önemli bir çatışma olarak gördükleri bulgulanmıştır. Erkeklere göre, aldatmanın düşük bir ahlaki çatışma olarak görülmesi nedeniyle aldatma sıklığının fazla olması şeklinde yorumlanabilir (Kahraman ve ark., 2010).

Yapılan bir araştırmada, bazı insanların diğerlerine göre, sadık kalma konusunda zorluk yaşamalarının nedenleri üzerinde çalışılmıştır. Bilişsel kontrolün, sadık kalma becerisi üzerinde etkisi olduğunu düşünen araştırmacılar, bu hipotezlerini desteklemek amacıyla üç farklı çalışma yapmışlardır. Yapılan birinci

çalışmada, katılımcılardan, yüksek bilişsel kontrol sahibi olanlar, düşük bilişsel kontrol sahibi olanlara göre, partnerlerine daha sadık kaldıkları bulgulanmıştır. ikinci çalışmada, romantik bir ilişki içerisinde olan erkek katılımcılar, bir bekleme odasında, çekici bir bayanla bekletilmişlerdir. Yüksek bilişsel kontrol düzeyi olan katılımcılar, düşük bilişsel kontrol düzeyi olan katılımcılara göre, bu bayanlarla daha az flört etme davranışı göstermişlerdir. Üçüncü çalışma da ise, sadece romantik bir ilişkide olan katılımcılar için, yüksek bilişsel kontrol düzeyi ile çekici bir kimseyle tanışma arzusunun düşüklüğü arasında bir bağlantı saptanmıştır. Bütün bu sonuçlar, bilişsel kontrol becerisinin, romantik ilişki içerisinde bulunan bireylerin, diğer çekici seçeneklerin cazibesıyla baş etme durumuna yardımcı olduğunu göstermektedir (Pronk, Karremans ve Wigboldus, 2011).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan ölçüm araçları, araştırmanın süreci ve yapılan istatistiki işlem yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel bir araştırmadır. Yapılan bu araştırmanın modeli, ilişkisel tarama modelidir. Bu model, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Balcı, 2009). Tarama modelleri, geçmişte ya da hali hazırda var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır (Karasar, 1995). Bu araştırmada, evlilik doyumunun, aldatma eğilimi ve diğer değişkenlerle olan ilişkisini belirlemek amacıyla, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni, İstanbul ilinde yaşayan evli bireyler içinden, kolayda örneklem yoluyla belirlenmiştir. Katılımcıların halen evli olmaları ve eşleriyle birlikte yaşıyor olmaları dikkate alınmıştır.

Araştırmaya katılan 166 evli bireyden, 80'i (%48,2) kadın, 86'sı (%51,8) erkektir.

Katılımcıların yaş ranjı 20 - 48 arasındadır, yaşlarının ortalaması $X= 31,51$, standart sapması $SS= 5,73$ 'tür. Evlenme yaşı ranjı 18 – 40 arasında, ortalaması $X= 25,98$ ve standart sapması $SS= 3,46$ 'dır.

Katılımcıların evlilik süreleri 3 ay ila 25 yıl arasında değişmektedir. Evlilik sürelerinin ortalaması $X= 5,49$ ve standart sapması $SS= 5,40$ 'tır.

Katılımcıların evlenmeden önceki tanışıklık süreleri ranjı 0 – 20 yıl arasında değişmektedir. Bu sürenin ortalaması $X= 3,37$ ve $SS= 2,94$ 'tür.

Katılımcıların, yaşları, evlenme yaşları, evlilik süreleri ve evlenmeden önceki tanışıklık sürelerine dair ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.1’de gösterilmiştir.

Tablo.1 : Katılımcıların yaş, evlenme yaşı, evlilik süreleri, evlenmeden önceki tanışıklık sürelerine dair ortalama ve standart sapma değerleri.

Katılımcılar	N	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	166	31,51	5,73
Evlenme Yaşı	166	25,98	3,46
Evlilik Süresi	166	5,49	5,40
Evlenmeden Önce Tanışıklık Süresi	166	3,37	2,94

Katılımcıların 13’ü (%7,8) ilköğretim, 33’ü (%19,9) lise, 75’i (%45,2) üniversite ve 45’i (%27,1) yüksek lisans – doktora mezunudur. Eşlerinin eğitim durumu, ilköğretim olan 21 kişi (%12,7), lise olan 26 kişi (%15,7), üniversite olan 89 kişi (%53,6) ve yüksek lisans – doktora olan 29 kişi (%17,5) bulunmaktadır.

Çalıştıkları yerleri bildirmeyen 3 kişi dışında, katılımcıların 17’si (%10,2) çalışmamakta, 92’si (%55,4) özel sektörde, 31’i (%18,7) devlette, 23’ü (%13,9) serbest olarak çalışmaktadır.

Katılımcıların meslekleri veya yaptıkları işler oldukça değişiklik göstermektedir. Bunlardan bazıları; akademisyen, avukat, çeşitli mühendisler, çevirmen, doktor, emekli, güvenlik görevlisi, hemşire, işçi, memur, öğretmen, psikolog, sekreter, şoför, tasarımcı, yönetici ve diğer meslek alanları.

Maddi durumlarını bildiren katılımcılardan, 4’ü (%2,4) dar gelirli, 13’ü (%7,8) ortanın altında, 87’si (%52,4) orta düzeyde, 53’ü (%31,9) ortanın üzerinde ve 9’u (%5,4) varlıklı olduklarını belirtmişlerdir.

Evlenme biçimlerini bildiren 166 katılımcıdan, 150’si (%90,4) anlaşarak, 14’ü (%8,4) görücü usulüyle ve 2’si (%1,2) diğerleridir. 161 katılımcının (%97,0) ilk evliliği, 3 katılımcının ikinci (%1,8) ve 2 katılımcının (%1,2) üçüncü evliliğidir.

Eşleriyle olan akrabalık ilişkilerine bakıldığında, katılımcıların 121'i (%72,9) akraba değilken, 24'ü (%14,5) uzak akraba ve 21'i (%12,7) yakın akraba oldukları görülmüştür.

Katılımcıların çocuk sayısı ranjı 0 – 3 arasındadır. 94 kişinin (%56,6) çocuğu yokken, 44 kişinin (%26,5) bir çocuğu, 23 kişinin (%13,9) iki çocuğu ve 5 kişinin (%3) üç çocuğu bulunmaktadır.

Katılımcıların, cinsiyet, eğitim durumu, eşlerinin eğitim durumu, maddi durumu, evlilik biçimi, akrabalık durumları ve çocuk sayılarına dair sıklık yüzde dağılımları Tablo.2'de özetlenmiştir.

Tablo.2: Katılımcıların, cinsiyet, eğitim durumu, eşlerinin eğitim durumu, maddi durum, evlilik biçimi, akrabalık durumları ve çocuk sayılarına dair sıklık yüzde dağılım tablosu.

		N	Yüzde
Cinsiyet			
	Kadın	80	48,2
	Erkek	86	51,8
	Toplam	166	100
Eğitim Durumu			
	İlköğretim	13	7,8
	Lise	33	19,9
	Üniversite	75	45,2
	Y.Lisans - Doktora	45	27,1
Eşin Eğitim Durumu			
	İlköğretim	21	12,7
	Lise	26	15,7
	Üniversite	89	53,6
	Y.Lisans - Doktora	29	17,5
Maddi Durum			
	Dar Gelirli	4	2,4
	Ortanın Altı	13	7,8
	Orta Halli	87	52,4
	Ortanın Üstü	53	31,9
	Varlıklı	9	5,4
Evlilik Biçimi			
	Anlaşarak	150	90,4
	Görücü Usulü	14	8,4
	Diğer	2	1,2
Akrabalık Durum			
	Akrabalık Yok	121	72,9
	Uzak Akraba	24	14,5
	Yakın Akraba	21	12,7
Çocuk Sayısı			
	Çocuk Yok	94	56,6
	0 – 3 çocuk	72	43,4

3.3. Kullanılan Ölçüm Araçları

Araştırma problemini incelemek amacıyla, Kişisel Bilgi Çizelgesi, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen bu formda, katılımcıların, cinsiyet, yaş, eğitim, sosyoekonomik düzey gibi değişkenlerinin yanı sıra, evlilik süreleri, evlilik çeşitleri, kaç yaşında evlendikleri, aile yapıları ve çocuk sayılarıyla ilgili sorular yer almaktadır. Sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, yarı yapılandırılmış, açık uçlu ve kapalı uçlu olmak üzere değişiklik göstermektedir. Formda toplam 21 soru bulunmaktadır (Ek.1).

3.3.2 Aldatma Eğilimi Ölçeği (AEÖ)

Aldatma Eğilimi Ölçeği, sosyal mübadele kuramının (Thibaut ve Kelley, 1959; Akt.: Polat, 2006) genel görüşlerinden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Evli bireylerin aldatma eğilimlerini ölçmek amacıyla Polat (2006) tarafından geliştirilmiş olan 30 maddelik ve beşli likert tipi bir ölçektir. Aldatma Eğilimi Ölçeği'nde evli bireyler için ödül ya da bedel olabilecek maddelere yer verilerek, bu bireylerin ilişkiye bağlılığı ya da aldatma eğiliminin ortaya çıkması beklenmektedir.

İçinde yer alan 30 maddeden 18'i pozitif, 12'si ise negatiftir ve ters puanlanır. Pozitif maddeler aldatma eğilimini ölçerken, negatif maddeler aldatma sayılmayan davranışları ölçmektedir. Ters puanlanan maddeler, 4, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 20, 23, 27 ve 28'dir.

Katılımcılardan her bir madde için "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" ifadelerinden, kendileri için uygun olanı seçmeleri istenir. Tamamen katılıyorum ifadesi 5, kesinlikle katılmıyorum ifadesi 1 puan olarak değerlendirilir. Ölçekten alınan yüksek

puan, aldatma eğiliminin arttığına işaret eder. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 150, en düşük puan 30'dur (Ek.2).

Geçerlik ve güvenirlik çalışması için evliliği süresince eşini en az bir defa aldattığını (n=30) ve hiç aldatmadığını bildiren (n=72) 104 evli deneğe Aldatma Eğilimi Ölçeği uygulanmıştır.

Bu iki grup deneğin Aldatma Eğilimi Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlılığı sınanmış ve bu sonuç ölçeğin geçerliliği için bir kanıt olarak alınmıştır. İki grubun aritmetik ortalamaları şöyledir: Eşini en az bir defa aldattığını bildiren deneklerin aritmetik ortalamaları $X=101.60$ ($s=13.41$); eşini hiç aldatmadığını bildiren deneklerin aritmetik ortalamaları $X=66.00$ 'dir ($s=21.07$). t testi sonucu ise $t=8.55$ 'tir ($p<.01$). Bu sonuca göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği, aldatan (aldatma eğilimi yüksek) ve aldatmayan (aldatma eğilimi düşük) iki grubu beklenen yönde ayırt edebilen (aldatan grubun puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir), geçerli bir ölçektir (Polat, 2006).

Güvenirlik için Cronbach alfa ve iki yarım güvenirliğine bakılmıştır. Cronbach alfa katsayısı = 0.95'tir (n=104). İki yarı güvenirliği de .95 bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin iç tutarlığının yüksek olduğunu göstermektedir. Test-tekrar test güvenirliği için, 50 deneğe iki hafta ara ile Aldatma Eğilimi Ölçeği tekrar verilmiştir. Bu 50 ölçekten 19'u araştırmacıya ulaşabilmiştir. Bu iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki korelasyon hesaplanarak, testin tekrarı güvenirlik katsayısı .84($p<.01$) (n=19) bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin zamana göre kararlı olduğunu göstermektedir (Polat, 2006).

3.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği (EYÖ)

Ölçek eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeyini ölçmek amacıyla Tezer (1996) tarafından geliştirilmiştir.

Ölçek 10 sorudan oluşan 5' li likert tipi bir ölçektir. 1 puan "kesinlikle katılmıyorum", 2 puan "katılmıyorum", 3 puan "kararsızım", 4 puan "katılıyorum" ve 5 puan " kesinlikle katılıyorum" ifadelerini temsil etmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 50 en düşük puan ise 10 dur (Ek.3).

Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçek evli ve boşanmış bireylere uygulanmış ve grupların ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = 6.23, p < 0.01$). Bu bulgu ölçeğin dış ölçüte göre geçerliğinin kanıtı olarak gösterilmiştir.

Ölçeğin geçerliğini belirlemek amacıyla, ölçek evli ve boşanmış bireylere uygulanmış ve grupların ölçekten aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t = 6.23, p < 0.01$). Bu bulgu ölçeğin dış ölçüte göre geçerliğinin kanıtı olarak gösterilmiştir. Ayrıca, ölçeğin bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden etkilenip etkilenmediklerini anlamak için sosyal beğenirliği ölçmek amacıyla geliştirilen Kişisel Davranış Anketi puanları ile karşılaştırma yapılmıştır. Sonuçlar Evlilik Yaşam Ölçeğinin bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden çok az etkilendiğini göstermiştir ($r = 0.21$). Bu bulgu da ölçeğin geçerliğine dolaylı kanıt olarak gösterilmiştir. Ölçeğin test-tekrar test yöntemi ile belirlenen güvenilirlik kat sayısı 0.85, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ise erkek grubunda 0.88, kadın grubunda 0.91 olarak bulunmuştur. Bu bulgular ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Tezer, 1996).

3.4. Araştırma Süreci

Araştırmanın verileri Ocak 2012 – Nisan 2012 ayları arasında araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu, Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği, katılımcılara kapalı zarflar içerisinde, araştırmacının adını, unvanını, öğrencisi olduğu sosyal bilimler enstitüsünün adı ve ölçeklerin nasıl yapılacağını anlatan bir açıklamayla birlikte dağıtılmıştır. Araştırmanın örnekleme belirlenirken kolayda yoluyla örneklem yöntemi kullanılmıştır.

Anketi dolduran katılımcıların halen evli olmaları ve eşleriyle yaşamaları kriter olarak alınmıştır. Katılımcılardan anketleri eşlerinden bağımsız olarak doldurmaları ve cevaplama işlemi bittikten sonra zarflara koyarak ağızlarını kapamaları istenmiştir. Araştırmanın herhangi bir bölümünde katılımcılarından kimlik bilgileri istenmemiştir. Araştırmada gönüllülük esas alınmıştır. Anketlerin doldurulması, ortalama 15 – 20 dakika sürmüştür.

3.5. İstatistiki İşlem

Elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programıyla istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle, ortalama farklılıklarını görmek için non-parametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis analizleri, değişkenler arasındaki ilişkileri görmek için ise Spearman korelasyon analizleri kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu araştırmanın genel amacı daha önce de belirtildiği gibi, evlilik doyumu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra, evlilik doyumu ve aldatma eğiliminin ayrı ayrı, cinsiyet, evlilik biçimi, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, maddi durum, eşlerin akrabalık durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş gibi değişkenlerle olan ilişkileri incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde, bu bölümde, verilere uygulanan non-parametrik Kruskal Wallis, Mann Whitney U testleri ve Spearman korelasyon analizi sonuçları elde edilen bulgular verilmiş, tüm sonuçlar için anlamlılık düzeyleri 0,001, 0,01 ve 0,05 kabul edilmiştir. Analiz sonuçları alt başlıklar halinde verilmiştir.

4.1. Aldatma Eğilimi ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkilerinin İncelenmesi

4.1.1. Cinsiyet ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Cinsiyete göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla non parametrik Mann Whitney U testi yapılmıştır. 2 grubun ortalama, standart sapma değerleri ve test sonuçları Tablo.3'de özetlenmiştir. Buna göre, kadınlar için ortalama 56,91 ve standart sapma 1,80'dir. Erkekler içinse ortalama 68,72 ve standart sapma 3,05'tir. Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları, 2 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($U=2,79$, $p<0,05$). İki grubun ortalama farklarına bakıldığında, erkeklerin Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, kadınların skorlarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo.3).

Tablo.3: Örneklem grubunun, cinsiyete göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Kadın	80	56,91	1,80	U= 2,79*
Erkek	86	68,72	3,05	

*p< 0,05

4.1.2. Evlilik Biçimi ile Aldatma Eğilimi İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, evlilik biçimine göre değişip değişmediğini test etmek amacıyla non parametrik Kruskal Wallis testi yapılmıştır. 3 grubun, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.4’de özetlemiştir. Buna göre, anlaşarak evlenen grup için ortalama 61,64, standart sapma 2,38’dir. Görücü usulü evlenen grup için ortalama 77,28, standart sapma 4,06’dır. Diğer seçeneği işaretleyen grup ise ortalama 67, standart sapma 3,53’tür. Yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları, 3 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir ($X^2(2)=0,979$ $p>0.05$) (Tablo – 4).

Tablo.4: Örneklem grubunun, evlilik biçimine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Evlilik Biçimi	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Anlaşarak	150	61,64	2,38	X ² =0,979
Görücü Usulü	14	77,28	4,06	
Diğer	2	67	3,53	

4.1.3. Eğitim Durumu ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, eğitim durumuna göre değişip değişmediği, non parametrik Kruskal Wallis testiyle bulgulanmıştır. 4 grubun ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.5’de verilmiştir. İlköğretim grubunun ortalaması 67,46 ve standart sapması 2,51’dir. Lise grubunun ortalaması 66 ve standart sapması 2,84’tür. Üniversite grubunun ortalaması 64,3 ve standart sapması 2,79’dur. Yüksek lisans – doktora grubunun ortalaması ise 57,44 ve standart sapması 1,99’dur. Kruskal Wallis testi sonucu, 4 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($X^2(3)=0,440$ $p>0.05$)(Tablo.5).

Tablo.5: Örneklem grubunun eğitim durumu ve eşlerinin eğitim durumuna göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
İlköğretim	13	67,46	2,51	X ² =0,440
Lise	33	66	2,84	
Üniversite	75	64,3	2,79	
Y.Lisans – Dr.	45	57,44	1,99	
Eşin Eğitim Durumu				
İlköğretim	21	75,57	3,11	X ² =4,84
Lise	26	62,80	2,74	
Üniversite	89	64,61	2,55	
Y.Lisans – Dr.	29	50,20	1,46	

4.1.4. Eşlerin Eğitim Durumu ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Eşlerinin eğitim durumlarına göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının değişip değişmediği non parametrik Kruskal Wallis testiyle bulgulanmıştır. 4 grubun ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.5’de verilmiştir. Eşlerin eğitim durumuna

göre, ilköğretim grubunun ortalaması 75,57 ve standart sapması 3,11'dir. Lise grubunun ortalaması 62,80 ve standart sapması 2,74'tür. Üniversite grubu için ortalama 64,61 ve standart sapma 2,55'tir. Yüksek lisans – doktora grubu için ortalama 50,20 ve standart sapma 1,46'tır. Yapılan test sonucu, 4 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($X^2(3)=4,84$ $p>0.05$)(Tablo.5).

4.1.5. Maddi Durum ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Maddi duruma göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla non parametrik Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Tablo.6'da verilen, 5 grubun ortalama ve standart sapma değerleri şu şekildedir: Dar gelirli grup için ortalama 57,25 ve standart sapma 2,28, ortanın altı grubu için ortalama 79,84 ve standart sapma 3,54, orta halli grup için ortalama 61,83 ve standart sapma 2,24, ortanın üstü grubu için ortalama 60,45 ve standart sapma 2,51, son olarak varlıklı grup için ortalama 68 ve standart sapma 4,14'tür. Yapılan testler sonucu, 5 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($X^2(4)=3,704$ $p>0.05$)(Tablo.6).

Tablo.6: Örneklem grubunun maddi duruma göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Maddi Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Dar Gelirli	4	57,25	2,28	X ² =3,704
Ortanın Altı	13	79,84	3,54	
Orta Halli	87	61,83	2,24	
Ortanın Üstü	53	60,45	2,51	
Varlıklı	9	68	4,14	

4.1.6. Eşlerin Akrabalık Durumları ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, eşlerin birbirleriyle olan akrabalık durumlarına göre değişip değişmediği non parametrik Kruskal Wallis testiyle analiz edilmiştir. 3 grubun ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.7’de verilmiştir. Buna göre, yakın akraba olan grup için ortalama 62,09 ve standart sapma 2,93’tür. Uzak akraba olan grup için ortalama 62,12 ve standart sapma 2,67’dir. Herhangi bir akrabalık bulunmayan grup içinse ortalama 63,37 ve standart sapma 2,53’tür. Yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları, 3 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($X^2(2)=0,509$ $p>0,05$)(Tablo.7).

Tablo.7: Örneklem grubunun, akrabalık durumuna göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Akrabalık Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Yakın Akraba	21	62,09	2,93	$X^2=0,509$
Uzak Akraba	24	62,12	2,67	
Akrabalık Yok	121	63,37	2,53	

4.1.7. Evlilik Süresi ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik süresine göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla non parametrik Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Evlilik süreleri, 0 – 3 yıl, birinci grup, 3,5 – 10 yıl, ikinci grup ve 11 – 25 yıl ise üçüncü grup olmak üzere 3 kategoriye ayrılmıştır. 3 grubun ortalama, standart sapma değerleri ve test sonuçları Tablo.9’da gösterilmiştir. Buna göre birinci grubun ortalaması 57,82 ve standart sapması 2,40’tır. İkinci grubun ortalaması 64,38 ve standart sapması 2,53’tür. Üçüncü grubun ortalaması 77,44 ve standart sapması 2,84’tür. Yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları, 3 grubun Aldatma Eğilimi Ölçeği

skorlarının arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($X^2(2) = 12,030$, $p<0,01$)(Tablo.8).

Tablo.8: Örneklem grubunun, evlilik süresine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Evlilik Süreleri	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
0 – 3 yıl	84	57,82	2,40	$X^2(2) = 12,030^*$
3,5 – 10 yıl	57	64,38	2,53	
11 – 25 yıl	25	77,44	2,84	

* $p<0,01$

Sonuçların hangi gruplar arasında farklılaştığını bulmak için non parametrik Mann Whitney U testi ile ikili gruplar arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. 3 grubun ortalamaları, standart sapmaları ve test istatistiği Tablo.10’da gösterilmiştir. Buna göre, 3 grubun ortalamalarına bakıldığında, 11 – 25 yıl grubunun (üçüncü grup), 3,5 – 10 yıl (ikinci grup) ve 0 – 3 yıl (birinci grup) grubundan anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur (Sırasıyla; $U=581,5$, $p<0,05$; $U= 525,5$, $p<0,05$). Buna göre, evlilik süresi arttıkça, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları artış göstermektedir (Tablo.9).

Tablo.9: Örneklem grubunun, evlilik sürelerine göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Evlilik Süreleri	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
0 – 3 yıl	84	57,82	2,40	$U=581,5^*$ (3.grup>1.grup)
3,5 – 10 yıl	57	64,38	2,53	$U=525,5^*$ (3.grup>2.grup)
11 – 25 yıl	25	77,44	2,84	

* $p<0,05$

4.1.8. Çocuk Sayısı ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, çocuk sayısına göre değişip değişmediğini test etmek amacıyla non parametrik Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Çocuğu olmayanlar birinci grup ve 1 – 3 çocuğu olanlar ise ikinci grup olarak sınıflandırılmıştır. 2 grubun ortalamaları, standart sapma değerleri ve test sonuçları Tablo.11’de gösterilmiştir. Buna göre, çocuğu olmayan grubun ortalaması 56,81 ve standart sapması 2,24’tür. 1 -3 çocuğu olan grubun ortalaması 71,13 ve standart sapması 2,79’dur. Yapılan Mann Whitney U testi sonucu, Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, çocuk sayısına göre değiştiğini göstermektedir (U= 2,30, p<0,001). İki grubun ortalamalarına bakıldığında, 1 – 3 çocuğu olan grubun, hiç çocuğu olmayan gruba göre, Aldatma Eğilimi Ölçeği’nde daha yüksek skorlar aldığını göstermektedir (Tablo.10).

Tablo.10: Örneklem grubunun, çocuk sayısına göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Çocuk Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Çocuk yok	94	56,81	2,24	U= 2,30*
1 – 3 çocuk	72	71,13	2,79	

*p<0,001

4.1.9. Yaş ile Aldatma Eğilimi İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının yaşa göre değişip değişmediğini öğrenmek amacıyla, non parametrik Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yaş değişkeni, 20 – 30 yaş arası, birinci grup ve 31 – 48 yaş arası, ikinci grup olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. İki grubun ortalama, standart sapma değerleri ile test sonuçları Tablo.8’de gösterilmiştir. Buna göre, 20 – 30 yaş grubunun ortalaması 61,06 ve standart sapması 2,57’dir. 31 – 48 yaş grubunun ortalaması 65,41 ve standart sapması 2,61’dir. Yapılan Mann Whitney U testi sonuçları, 2 grubun

Aldatma Eğilimi Ölçeği skorları açısından farklılaşmadığını göstermiştir ($U= 0,218$, $p>0,05$)(Tablo.11).

Tablo.11: Örneklem grubunun, yaş gruplarına göre Aldatma Eğilimi Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
20 – 30 yaş	91	61,06	2,57	U= 0,218
31 – 48 yaş	75	65,41	2,61	

Aldatma eğiliminin, çeşitli değişkenlerle olan ilişkisine dair bulgular, tartışma bölümünde ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

4.2. Evlilik Doyumu ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkilerinin İncelenmesi

4.2.1. Cinsiyet ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Cinsiyete göre, Evlilik Yaşamı Ölçeği puanlarının değişip değişmediğini test etmek amacıyla, non parametrik Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Kadın ve erkeklerin, ortalama ve standart sapma değerleri ile test sonucu Tablo.12’de gösterilmiştir. Buna göre, kadınların ortalaması 33,52, standart sapması ise 5,52’dir. Erkeklerin ortalaması 33,01, standart sapması 6,06’dır. Yapılan testler sonucunda, Evlilik Yaşam Ölçeği skorlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur ($U=3,216$, $p>0,05$)(Tablo.12).

Tablo.12: Örneklem grubunun, cinsiyete göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Kadın	80	33,52	5,52	U= 3,216
Erkek	86	33,01	6,06	

4.2.2. Evlilik Biçimi ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik Yaşamı Ölçeği puanlarının, evlilik biçimine göre değişip değişmediğini test etmek amacıyla, non parametrik Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. 3 grubun ortalama, standart sapma değerleri ile test istatistiği, Tablo.13’de verilmiştir. Buna göre anlaşarak evlenen grubun ortalaması, 33,43 ve standart sapması 5,57’dir. Görücü usulüyle evlenen grubun ortalaması 30,92 ve standart sapması 7,62’dir. Diğer seçeneğini işaretleyen grubunsa ortalaması 36,5 ve standart sapması 7,77’dir. Yapılan analizler sonucunda, evlilik biçimi ile Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark yoktur ($X^2(2)=2,991$, $p>0,05$)(Tablo.13).

Tablo.13: Örneklem grubunun, evlilik biçimine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Evlilik Biçimi	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Anlaşarak	150	33,43	5,57	$X^2=2,991$
Görücü Usulü	14	30,92	7,62	
Diğer	2	36,5	7,77	

4.2.3. Eğitim Durumu ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığı non parametrik Kruskal Wallis testiyle analiz edilmiştir. 4 grubun ortalama ve standart sapma değerleri ile test istatistiği Tablo.14'de gösterilmiştir. Buna göre, eğitimi seviyesi ilköğretim olanların ortalaması 33,07 ve standart sapması 5,54'tür. Eğitimi lise olanların ortalaması 31,72 ve standart sapması 6,65'tir. Eğitim seviyesi üniversite olanların ortalaması 33,29 ve standart sapması 5,37'dir. Son olarak, eğitimi yüksek lisans – doktora olanların ortalaması 34,37 ve standart sapması 5,81'dir. Yapılan analizler sonucunda, eğitim seviyesi ile Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($X^2(3)= 4,904$, $p>0,05$)(Tablo.14).

4.2.4. Eşin Eğitim Durumu ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Eşlerinin eğitim seviyelerine göre, Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan skorların farklılaşıp farklılaşmadığına, non parametrik Kruskal Wallis testi ile bakılmıştır. 4 grubun ortalama ve standart sapma değerleri Tablo.14'de verilmiştir. Buna göre, eşinin eğitim seviyesi ilköğretim olan grubun ortalaması 32,14 ve standart sapması 6,95'tir. Eşinin eğitim seviyesi lise olan grubun ortalaması 32,61 ve standart sapması 4,64'tür. Eşinin eğitim seviyesi üniversite olan grubun ortalaması 32,68 ve standart sapması 5,73'tür. Son olarak, eşinin eğitim seviyesi yüksek lisans – doktora olan grubun ortalaması 36,48 ve standart sapması 5,25'tir. Yapılan analizler sonucunda, 4 grubun Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($X^2(3)=0,740$, $p>0,05$)(Tablo.14).

Tablo.14: Örneklem grubunun, eğitim durumu ve eşlerinin eğitim durumuna göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
İlköğretim	13	33,07	5,54	X ² =4,904
Lise	33	31,72	6,65	
Üniversite	75	33,29	5,37	
Y.Lisans – Dr.	45	34,37	5,81	
Eşin Eğitim Durumu				
İlköğretim	21	32,14	6,95	X ² =0,740
Lise	26	32,61	4,64	
Üniversite	89	32,68	5,73	
Y.Lisans – Dr.	29	36,48	5,25	

4.2.5. Maddi Durum ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Maddi duruma göre, Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla non parametrik Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Tablo.15’de verilen, 5 grubun ortalama ve standart sapma değerleri şu şekildedir: Dar gelirli grup için ortalama 36,25 ve standart sapma 5,79, ortanın altı grubu için ortalama 30,84 ve standart sapma 4,68, orta halli grup için ortalama 32,44 ve standart sapma 6,01, ortanın üstü grubu için ortalama 34,94 ve standart sapma 5,21, son olarak varlıklı grup için ortalama 33,33 ve standart sapma 6,44’tür. Yapılan analizler sonucun, 5 grubun Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. (X²(4)=11,524, p<0.05)(Tablo.15).

Tablo.15: Örneklem grubunun, maddi duruma göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Maddi Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Dar Gelirli	4	36,25	5,79	X ² =11,524*
Ortanın Altı	13	30,84	4,68	
Orta Halli	87	32,44	6,01	
Ortanın Üstü	53	34,94	5,21	
Varlıklı	9	33,33	6,44	

* p< 0,05

Sonucun hangi gruplar arasında farklılaştığını bulabilmek için, non parametrik Mann Whitney U testi ile gruplar arasında ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Aralarında anlamlı fark olan grupların ortalama, standart sapma değerleri ve test istatistiği Tablo.16’da görülmektedir. Buna göre; 5 grup arasında yapılan analizler sonucunda, ortanın üstü bir maddi gelire sahip olan grubun, orta düzeyde ve ortanın altında bir gelire sahip olan gruptan anlamlı olarak yüksek çıktığı bulunmuştur (Sırasıyla; U= 1,702, p< 0,01; U= 161,500, p<0,01)(Tablo.16). Gelir düzeyi arttıkça, Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının arttığı söylenebilir.

Tablo.16: Örneklem grubunun, maddi duruma göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Maddi Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Ortanın Altı	13	30,84	4,68	U=161,500*
Orta Halli	87	32,44	6,01	U=1,702*
Ortanın Üstü	53	34,94	5,21	

*p<0,01

4.2.6. Eşlerin Akrabalık Durumları ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, eşlerin akrabalık durumlarına göre değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla, non parametrik Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. 3 grubun ortalama, standart sapma değerleri ve test sonucu Tablo.17’de gösterilmiştir. Eşiyle, yakın akraba olan grubun ortalaması 33,57 ve standart sapması 6,19’dur. Eşiyle uzak akraba olan grubun ortalaması 33,75 ve standart sapması 5,98’dir. Eşiyle herhangi bir akrabalığı bulunmayan grubun ortalaması 33,10 ve standart sapması 5,73’tür. Yapılan analizler sonucunda, 3 grubun Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları açısından farklılaşmadığı görülmüştür ($X^2(2)=0,605$, $p>0,05$)(Tablo.17).

Tablo.17: Örneklem grubunun, akrabalık durumuna göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Akrabalık Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Yakın Akraba	21	33,57	6,19	X ² =0,605
Uzak Akraba	24	33,75	5,98	
Akrabalık Yok	121	33,10	5,73	

4.2.7. Evlilik Süresi ile Evlilik Doyumu İlişkisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik süresine göre, Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının değişip değişmediğini test etmek amacıyla, non parametrik Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Evlilik süreleri, 0 – 3 yıl birinci grup, 3,5 – 10 yıl ikinci grup ve 11 – 25 yıl ise üçüncü grup olmak üzere 3 kategoriye ayrılmıştır. 3 grubun ortalama, standart sapma değerleri ve test sonuçları Tablo – 18’de gösterilmiştir. Buna göre, birinci grubun ortalaması 34,41 ve standart sapması 5,08’dir. İkinci grubun ortalaması 32,35 ve standart sapması 6,49’dur. Üçüncü grubun ortalaması 31,44 ve

standart sapması 5,75'tir. Yapılan analizler sonucunda, 3 grubun Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($X^2(2)=8,694$, $p<0,05$)(Tablo.18).

Tablo.18: Örneklem grubunun, evlilik süresine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Kruskal Wallis testi sonuçları.

Evlilik Süreleri	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
0 – 3 yıl	84	34,41	5,08	$X^2(2) = 8,694^*$
3,5 – 10 yıl	57	32,35	6,49	
11 – 25 yıl	25	31,44	5,75	

* $p < 0,05$

Sonuçların hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu bulabilmek amacıyla, non parametrik Mann Whitney U testi ile gruplar arasında ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Grupların ortalama, standart sapma değerleri ile test istatistiği Tablo.19'da gösterilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, birinci grubun ortalamasının (0 – 3 yıl), ikinci grubun (3,5 – 10 yıl) ve üçüncü grubun (11 – 25 yıl) ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulgulanmıştır (Sırasıyla; $U=1,88$, $p<0,05$; $U=694,000$, $p<0,05$)(Tablo.19). Buna göre, evliliğin ilk 3 yılında alınan doyumun daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo.19: Örneklem grubunun, evlilik süresine göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Evlilik Süreleri	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
0 – 3 yıl	84	34,41	5,08	
3,5 – 10 yıl	57	32,35	6,49	$U=1,88^*$
11 – 25 yıl	25	31,44	5,75	$U=694,000^*$

* $p < 0,05$

4.2.8. Çocuk Sayısı ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Evlilik Yaşamı Ölçeği puanlarının, çocuk sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla, non parametrik Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Çocuğu olmayanlar birinci grup ve 1 – 3 çocuğu olanlar ise ikinci grup olarak sınıflandırılmıştır. 2 grubun ortalamaları, standart sapma değerleri ve test sonuçları Tablo.20’de gösterilmiştir. Buna göre, çocuğu olmayan grubun ortalaması 34,32 ve standart sapması 5,40’tır. 1 -3 çocuğu olan grubun ortalaması 31,86 ve standart sapması 6,03’tür. Yapılan analizler sonucunda, 2 grubun, Evlilik Yaşam Ölçeği skorları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U=2,308$, $p<0,01$)(Tablo.20). Buna göre, çocuğu olmayan grubun evlilikten daha fazla doyum aldığı söylenebilir.

Tablo.20: Örneklem grubunun çocuk sayısına göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Çocuk Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
Çocuk yok	94	34,32	5,40	U= 2,308*
1 – 3 çocuk	72	31,86	6,03	

* $p<0,01$

4.2.9. Yaş ile Evlilik Doyumu İlişisine Dair Bulguların İncelenmesi

Yaşa göre, Evlilik Yaşamı Ölçeği puanlarının değişip değişmediğini test etmek amacıyla, non parametrik Mann Whitney U testi uygulanmıştır. 20 – 30 yaş arası birinci grup ve 31 – 48 yaş arası ikinci grup olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. İki grubun ortalama, standart sapma değerleri ile test sonuçları Tablo.21’de gösterilmiştir. Buna göre, 20 – 30 yaş grubunun ortalaması, 33,42 ve standart sapması 5,61’dir. 31 – 48 yaş grubunun ortalaması, 33,05 ve standart sapması 6,03’tür. Analizler sonucunda, 2 grubun, Evlilik Yaşam Ölçeği skorları açısından farklılaşmadığı görülmüştür ($U= 3,208$, $p>0,05$)(Tablo.21).

Tablo.21: Örneklem grubunun, yaş gruplarına göre Evlilik Yaşamı Ölçeği skorlarının, ortalama ve standart sapma değerleri ile Mann Whitney U testi sonuçları.

Yaş Grupları	N	Ortalama	Standart Sapma	İstatistiksel Test
20 – 30 yaş	91	33,42	5,61	U= 3,208
31 – 48 yaş	75	33,05	6,03	

Evlilik doyumunun çeşitli değişkenlerle olan ilişkisinden elde edilen bulgular, tartışma bölümünde ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

4.3. Evlilik Doyumu ile Aldatma Eğilimi İlişkisinin İncelenmesi

Bu araştırmaya katılan 166 katılımcının, Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Aldatma Eğilimi Ölçeği puanları arasında nasıl bir ilişki olduğu incelenmiştir. Katılımcıların Evlilik Yaşamı Ölçeği puanları ile Aldatma Eğilimi Ölçeği puanları arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığını tespit edebilmek için Spearman sıra farkları korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Bu değişkenler arasındaki ilişkilere dair korelasyon sonuçları Tablo.22’de görülebilir.

Uygulanan Spearman sıra farkları korelasyon katsayılarına göre Evlilik Yaşamı Ölçeği puanları ile Aldatma Eğilimi Ölçeği puanları arasında orta düzeyde negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,265$, $p<0,01$)(Tablo.22). Bir başka deyişle, Aldatma Eğilimi Ölçeği puanı arttıkça, Evlilik Yaşamı Ölçeği puanı düşmektedir.

Tablo.22: Aldatma Eğilimi Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği skorları arasındaki ilişkilere dair korelasyon değerleri.

		Aldatma Eğilimi Ölçeği	Evlilik Yaşam Ölçeği
Aldatma Eğilimi Ölçeği	Spearman Correlation	1	-,265**
	N	166	166
Evlilik Yaşamı Ölçeği	Spearman Correlation		1
	N		166

**p<0,01

Araştırmanın verilerinden elde edilen bulgular, tartışma bölümünde, hipotezler tek tek ele alınarak tartışılmıştır.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada elde edilen bulgular genel olarak incelendiğinde, evlilik doyumunu ve aldatma eğilimini inceleyen literatürdeki diğer araştırmalarla benzer sonuçlar bulunduğu gibi, bu araştırmalardan farklılaştığı sonuçlar da elde edilmiştir.

Bu araştırmanın genel amacı, evlilik doyumunu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra, evlilik doyumunu ve aldatma eğilimi, cinsiyet, evlilik biçimi, eğitim durumu, eşlerin eğitim durumu, maddi durum, eşlerin akrabalık durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş gibi değişkenler bazında da inceleme yapılmıştır.

5.1. Aldatma Eğilimi ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkisinin Tartışılması

Araştırmanın ilk sorusu olan aldatma eğilimi ile cinsiyetin ilişkisi incelendiğinde, cinsiyetin aldatma eğilimi üzerinde bir etkisi olduğu ve erkek katılımcıların aldatma eğilimlerinin, kadın katılımcıların aldatma eğiliminden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görölmüştür. Buna göre, erkeklerin eşlerini aldatma eğiliminin, kadınların eşlerini aldatma eğilimlerine göre daha fazla olduğu söylenebilir. Bu bulgu literatürdeki diğer araştırmalarla paralellik göstermektedir. Polat (2006)'ın yaptığı çalışmada, aldatma eğilimini en iyi yordayan değişkenlerden birinin cinsiyet olduğu görölmüştür. Erkekler, kadınlara göre daha çok aldatma eğilimi belirtmişlerdir. Erkeklerin çok eşliliği, tek eşliliğe göre daha fazla savunması ve cinsel aldatmaya daha fazla yönelmeleri Boekhout, Hendrick ve Hendrick 'in (2003) çalışmasında da belirtilmiştir. Erkeğin aldatması, kadının aldatmasına göre, toplumda daha anlaşılır görölmektedir ve bu da erkeklerin aldatma davranışını daha sık gerçekteştirmesini veya kadınların erkekler tarafından aldatılmayı kabullenmesinin sebeplerini açıklayabilir. Diğer bir araştırma sonuçları, aldatan erkeklerin, evli oldukları eşleri ile yaşadıkları cinsel deneyimlerden daha az tatmin olmaları nedeniyle; kadınların ise duygusal ihtiyaçlarının yeteri kadar tatmin edilmemesi nedeniyle aldatmaya yöneldiklerini ortaya koymuştur. (Atkins, Baucom, Yi ve Chistensen, 2005). Ayrıca, evlenene kadar geçen süre uzadıka, erkeklerin

aldatma eğiliminin arttığı görülmüştür. Kantarcı (2009)'nın 200 katılımcı ile yaptığı çalışmada da, erkeklerin, kadınlara oranla, daha yüksek aldatma eğilimine sahip oldukları görülmüştür. Kahraman ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışmada, Türkiye'deki insanların ahlaki çatışmaları incelenmiştir. Çatışmalar üzerinden incelenen bu araştırmada, erkeklerin, aldatma davranışını kadınlara göre daha az düzeyde önemli bir çatışma olarak gördükleri tespit edilmiştir. Erkeklere göre, aldatmanın düşük önemde bir çatışma olarak algılanması, aldatma eğilimlerini artması ve aldatma davranışının sıklaşması şeklinde yorumlanabilir (Kahraman, 2010). Görüldüğü üzere, literatürdeki diğer araştırmalarda da erkeklerin, kadınlara göre anlamlı olarak daha fazla aldatma eğilimi olduğu veya aldatma davranışını gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu araştırma, aldatma eğilimi ve cinsiyet ilişkisine yönelik bulguları açısından, literatürle benzer sonuçlar göstermektedir.

Aldatma eğilimi ile evlilik biçimi arasındaki ilişkiye bakıldığında, evlilik biçiminin aldatma eğilimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Buna göre, aldatma eğilimi, evlilik biçimine göre değişmemektedir. Bu sonuç, Polat'ın (2006) yaptığı çalışma ile de tutarlılık göstermektedir. Türk örneğinde evlilik biçimi ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkiyi inceleyen çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Özellikle Türk toplumuna özgü görücü usulünün aldatma eğilimi üzerinde bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bu sonuca bakarak, aldatmanın evlilik öncesi ilişkinin gelişme sürecinden kaynaklanmaktan çok, evlilik sırasında yaşanan ilişki niteliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu alanda yapılacak yenilikçi çalışmalar ile evlilik biçiminin, aldatma eğilimi üzerinde yordayıcı bir etkiye sahip olup olmadığı konusunda daha net bilgiler elde edilebilir.

Katılımcıların eğitim düzeyi ile aldatma eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde, ikisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Yani, katılımcıların eğitim durumunun, aldatma eğilimlerini etkilemediği söylenebilir. Bu durum, Kantarcı (2009) ve Polat (2006)'ın araştırmalarıyla tutarlılık göstermektedir. Greeley (1994), eğitim durumunun, aldatma eğilimi için herhangi bir yordayıcı özelliğinin bulunmadığı sonucuna varmıştır. Aynı şekilde katılımcıların, eşlerinin eğitim düzeyi ile aldatma eğilimi arasındaki ilişki incelendiğinde de, ikisi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonuç da yine, literatür bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Buna göre, katılımcıların veya eşlerinin, eğitim düzeylerinin, aldatma eğilimini etkilemediği söylenebilir.

Aldatma eğilimi ile maddi durum arasındaki ilişki incelendiğinde, elde edilen bulgular sonucunda, maddi durum ile aldatma eğilimi arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, Kantarcı'nın (2009) çalışma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Ancak, literatür incelendiğinde, çok çeşitli bulgularla karşılaşıldığı söylenebilir. Atkins, Baucom ve Jacobson (2001), yaptıkları araştırmalarında yıllık 30000 dolardan fazla geliri olan bireylerin, aldatma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Araştırma sonuçlarının tutarlılık göstermemesinin sebebi, araştırmanın genel örneklem sayısının azlığı ve her ekonomik düzeyi temsil edebilecek yeterli sayıda katılımcının yetersizliği gibi nedenlerle açıklanabilir.

Eşlerin birbirleri ile olan akrabalık durumlarının aldatma eğilimi olan ilişkiye bakıldığında, ikisi arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmüştür. Beklenenin aksine, eşlerin birbirleriyle yakın ya da uzak akraba olmaları, aldatma eğilimini herhangi bir şekilde etkilememektedir. Özellikle Türk toplumunda, uzak veya yakın akrabayla yapılan evlilikler bulunmaktadır. Bu durumun aldatma eğilimi davranışı üzerine bir etkisinin olmaması, aldatma gerçekleştiğinde evlenilen kişinin yakınlığının önemli olmadığı sonucunu doğurabilir. Bu değişkenin etraflıca araştırıldığı sonraki çalışmalar, eşlerin akrabalık ilişkisi ve aldatma eğilimleri arasındaki ilişki açısından daha belirgin sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.

Aldatma eğilimi ile evlilik süresi arasındaki ilişki incelendiğinde, iki değişkenin birbirini etkilediği bulunmuştur. Buna göre, evlilik süresi arttıkça aldatma eğiliminin de arttığı görülmüştür. Evliliğin süresi uzadıkça, evlilikten alınan doyum düşebilmekte ya da eşler birbirilerinden sıkılma eğilimi gösterebilmektedirler. Bunun sonucunda da, evliliğin ilk üç yılından sonra aldatma eğiliminin arttığı görülebilir. Ayrıca evlilik öncesi ilişki alternatiflerini göz önünde tutan bireyler; mutlu, doyumlu ve eşit ilişkide olsalar da, çekici alternatiflerle karşılaşabilirler ve bu durum da aldatma eğilimine yol açabilir (Sprecher, 1998). Ayrıca, yaşanan ilişkinin boyutu ya da o ilişkiden alınan doyum ne olursa olsun, insanlar daha çekici olan bir alternatifle karşılaştıklarında dürtüsel davranıp aldatma eğilimi içinde bulunabilir. Uzun yıllardır aynı kişiyle birlikte olan birinin, bu şekilde çekici bir alternatifle karşılaşması, aldatma davranışına yönelmesine sebep olabilir (Van Leeuwen ve ark., 2010).

Aldatma eğilimi ile çocuk sayısı arasındaki ilişkiye bakıldığında, çocuk sayısının aldatma eğilimini etkilediği görülmüştür. Bu çalışmada elde edilen bulgular sonucu, çocuk sayısı arttıkça, aldatma eğilimi de artmaktadır. Literatüre

bakıldığında, bu değişkenin aldatma eğilimi üzerindeki etkisini araştıran Sprecher, Regan ve McKinney (1998), üniversite öğrencileriyle yaptıkları araştırmada, çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan çiftler arasında, aldatma eğilimi açısından herhangi bir farklılık olmadığını bulmuşlardır. Sonuçların tutarlık göstermemesi, bazı değişkenlerin sabitlenmemiş olmasından veya kültürel farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir. Değişkenlerin eşitlenerek, daha kontrollü çalışmaların yapılacağı gelecek araştırmalar, daha net bilgilere sahip olmamızı sağlayabilir.

Yaş ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkinin sonuçlarına bakıldığında, ikisi arasında herhangi bir ilişki görülmemiştir. Bu araştırmaya göre, yaşın aldatma eğilimi üzerinde herhangi bir etkisi olduğu söylemek mümkün değildir. Daha geniş bir örneklem kitlesiyle yapılacak, daha kapsamlı çalışmalar sonucunda, yaşın aldatma eğilimini yordayan bir değişken olup olmadığı hakkında daha kesin bilgilere ulaşılabilir. Bu araştırma, bu yönden, sonraki araştırmalara temel teşkil edebilir.

Tüm bunların sonucunda, bu araştırmaya göre, aldatma eğilimini etkileyen faktörler arasında, cinsiyet, evlilik süresi ve çocuk sayısının yer aldığı görülmüştür. Bu sonuçlar, literatürdeki araştırmaların çoğunluğuyla paralellik göstermekte ve önceki araştırmaların bulgularını sağlamlaştırmaktadır.

5.2. Evlilik Doyumu ile Çeşitli Değişkenlerin İlişkisinin Tartışılması

Evlilik doyumu ile cinsiyet ilişkisine bakıldığında, aralarında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Literatürdeki diğer çalışmalar incelendiğinde, Tezer'in (1996) yaptığı araştırmada, Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden elde edilen bulguların, evlilikten sağlanan doyum açısından, cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermektedir. Çınar (2008), yaptığı araştırmasında, erkekler ile kadınların evlilik doyumu açısından farklılaşmadığını tespit etmiştir. Aynı şekilde Curun (2006) ve Çetin (2010), yaptıkları araştırmalarında, cinsiyetin evlilik doyumu ile herhangi bir ilişkisinin bulunmadığını tespit etmişlerdir. Lippitt'in (2005) çalışmasında da benzer bir sonuç elde edilmiş, cinsiyetin, evlilik doyumunu yordayıcı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak, cinsiyetin evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Evlilik biçimi ile evlilik doyumu ilişkisini incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda, evlilik biçiminin, evlilik doyumunu yordayan bir değişken olmadığı görülmüştür. Hünler ve Gençöz (2003), yaptıkları araştırmada, evlilik biçiminin evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Acar (1998), araştırmasında benzer sonuç elde etmiş ve evlilik biçiminin, evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Beklenenin aksine, Türk toplumu için, görücü usulü şeklinde evlilik biçimi evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildir. Aynı şekilde anlaşarak evlenen bireyler için de evlilik doyumu açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır.

Eğitim açısından incelendiğinde, evlilik doyumunun eğitim düzeyi bakımından herhangi bir değişiklik göstermediği görülmüştür. Gerek katılımcıların eğitim seviyeleri, gerek katılımcıların eşlerinin eğitim seviyeleri, evlilik doyumunu yordayan değişkenlerden biri değildir. Hünler ve Gençöz'ün (2003) araştırmasında, aynı yönde bir sonuç elde edilmiş olup, eğitim düzeyinin evlilik doyumunu yordamadığı görülmüştür. Çınar'ın (2008) 302 evli çiftle yaptığı araştırmasında, eğitim durumu ile evlilik doyumu arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür. Hatipoğlu'nun (1993) çalışmasında ise, eğitim düzeyinin, sadece kadınlar açısından evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur. Araştırmalar arasındaki farklılıklar, her eğitim düzeyinden eşit sayıda katılımcının bulunmamasından kaynaklanıyor olabilir. Bu alanda yapılacak daha sonraki araştırmalar, net bilgi elde etmek açısından önem teşkil edebilir.

Maddi durum ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, maddi durumun evlilik doyumunu yordayan bir değişken olduğu görülmektedir. Buna göre, evli bireylerin maddi durumu arttıkça, evlilik doyumlarının da arttığı görülmüştür. Nitekim, Hatipoğlu (1993), araştırmasında benzer bir sonuç elde ederek, gelir düzeyinin evlilik doyumu üzerinde etkisi olduğunu saptamıştır. Aynı şekilde, Aktürk (2006) 116 kişi ile yaptığı çalışmasında, gelir düzeyinin, evlilik doyumunu yordayan bir değişken olduğu sonucuna varmıştır. Şener (2002), hem erkek hem kadınlar için, maddi gelir arttığında, evlilik doyum puanlarının arttığına dair bulgular elde etmiştir. Maddi olanakların artması, daha rahat bir hayat sürme ortamı ve refahlık sağlayacağından, eşlerin birbirlerinden ve evliliklerinden aldıkları doyumun artış göstermesi söz konusu olabilir.

Eşlerin akrabalık durumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, akrabalık durumlarının evlilik doyumunun yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Ancak Yıldırım (1992), çalışmasında eşlerin akrabalık derecelerinin, evlilik doyumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde, Xiaohe ve Whyte (1990) araştırmalarında, görücü usulü ile yapılan evliliklerin, anlaşarak yapılan evliliklere göre daha fazla evlilik doyumu sağladığını belirtmişlerdir. Özellikle Türk toplumunda, akraba ile evlenme sıklığının oldukça önemli boyutta olduğu söylenebilir. Ancak beklenilenin tersine, akrabalık durumunun evlilik doyumuna herhangi bir etki yapmadığı görülmüştür. Bu değişkeni araştıran çok az sayıda araştırma bulunduğundan, bu sonuç, alanda yapılacak daha sonraki çalışmalar için temel teşkil edebilir.

Evlilik süresinin, evlilik doyumuyla ilişkisine bakıldığında, evlilik süresinin evlilik doyumunu yordayan değişkenlerden biri olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmada evlilik doyumu ile evlilik süresi arasında ters yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, evlilik süresi arttıkça, evlilik doyumu azalmaktadır. Aktürk'ün 2006 yılında yaptığı çalışmada benzer bir sonuç elde edilmiştir. Evlilik süresinin, evlilik doyumunu negatif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yaşın-Dökmen ve Tokgöz (2002) yaptıkları çalışmada evlilik doyumunu yordayan değişkenler arasında evlilik süresinin de yer aldığını öne sürmüşlerdir. Grandon ve ark. (2004), evliliklerinin ilk senesindeki çiftlere evlilik süreci, evliliğin özellikleri ve evlilik doyumunu açıklayan bir model geliştirmişlerdir. Bu modele göre, iki düzenleyici değişken bulunmakta ve bunlardan bir tanesi evlilik süresinin etkisini içermektedir. Bu değişkene göre, 20 yıldan az evli olanlarda evlilik doyumu ilişkisi anlamlı bulunurken, 20 yıl üzerinde evli olanlar için bu ilişki anlamlı bulunmamıştır. Espinoza (2003) 12 evli kadın ile, yüzyüze görüşme tekniği kullanarak yaptığı çalışmasında, evlilik süresi arttıkça, evlilik doyumunun da artış gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Evlilik süresinin, evlilik doyumunu yordayan bir değişken olduğunu gösteren araştırmalar olduğu gibi, tam tersi bir durum olduğunu gösteren araştırmalar da mevcuttur. Acar (1998) çalışmasında, evlilik süresinin evlilik doyumunu üzerinde anlamlı bir etki göstermediğini belirtmiştir. Patrick (2002), evlilik doyumunu yordayan değişkenlerin ne olduğu ve bu değişkenlerin ne derece etkili olduğunu araştıran çalışmasında, evlilik süresinin, evlilik doyumunu yordamayan değişkenlerden biri olduğu sonucunu elde etmiştir. Evlilik süresinin, evlilik doyumunu

üzerinde ne kadar etkili olduğunu araştırmak adına, bazı değişkenler sabitlenerek, daha kontrollü çalışmalar yapılabilir böylece daha tutarlı sonuçlar elde edilebilir.

Evlilik doyumu ile çocuk sayısı ilişkisi incelendiğinde, çocuk sayısının evlilik doyumunu yordayan bir değişken olduğu görülmüştür. Buna göre, çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında ters yönde bir ilişki bulunmaktadır. Çocuk sayısı arttıkça, evlilik doyumunun düştüğü gözlenmiştir. Yaşın-Dökmen ve Tokgöz (2002) yaptıkları araştırmada benzer bir sonuç elde ederek, çocuk sayısının evlilik doyumundaki değişimlerin %39'unu açıkladığı sonucunu elde etmişlerdir. Glenn (1990), evlilik doyumu ile çocuk sahibi olma arasında ilişki olduğunu, bir bebeğe sahip olmanın beraberinde getirdiği yeni sorumlulukların bir sonucu olarak evlilik doyumunu düşürdüğünü bildirilmiştir. Pletchaty ve arkadaşları (1996) ailedeki çocuk sayısı ile evlilik doyumunun olumsuz şekilde ilişkili olduğunu bulmuştur. Çocuk sayısı artmasıyla evlilik doyumunun düştüğü belirtilmiştir. Bir başka çalışmada ise, çocuk sahibi olan çiftlerin daha düşük evlilik doyumu yaşadığı bulunmuştur (Twenge, Campel ve Foster, 2003). Bu sonuçların yanı sıra, Hatipoğlu (1993), 154 evli bireyle yaptığı araştırmasında, farklı bir sonuç elde ederek, çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında bir ilişki bulamamıştır. Çocuk sayısının, evlilik doyumu üzerinde, olumlu ya da olumsuz etkisi olup olmadığı, bu alanda yapılacak destekleyici çalışmalarla daha sağlam temellere dayandırılabilir.

Evlilik doyumu ile yaş arasındaki ilişki incelendiğinde, yaşın evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Acar (1998), yaptığı araştırmasında, yaşın, evlilik doyumunu etkilemeyen değişkenlerden biri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Günay (2007), benzer şekilde, yaş değişkeninin evlilik doyumu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını tespit etmiştir. Güven (2005), 305 kişiyle yaptığı çalışmada, yaş gibi demografik bir değişkenin, evlilik doyumunu etkilemediğini öne sürmüştür. Bu araştırmaya ve elde edilen literatür bulgularına göre, evlilik doyumunun yaşa göre değişmediği söylenebilir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, evlilik doyumunu etkileyen değişkenlerin, maddi durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı olduğu görülmüştür. Sonuçlar, literatürdeki kimi bulgularla paralellik göstermekteyken, kimi sonuçlarla aynı doğrultuda değildir.

5.3. Aldatma Eğilimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Araştırmanın ana sorusu olan, aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelendiğinde, bu iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Buna göre, evlilik doyumu arttıkça, aldatma eğilimi azalmaktadır.

Yapılan bazı araştırmalarda, evlilik uyumu ile aldatma eğilimi arasındaki ilişkilere bakılmış ve evlilik uyumunun, aldatma eğilimini negatif yönde etkilediği görülmüştür. Polat'ın (2006) çalışmasında, evlilik uyumunun, aldatma eğiliminin %25'ini açıklayarak, diğer değişkenler arasında en yüksek etkiye sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Buna göre, evlilik içinde eşlerin yaşadıkları ilişki kalitesinin düşmesi, evliliklerinden aldıkları doyumun azalması, iletişimlerinde ve çatışmalarında yaşanan olumsuzluklar yeni bir partner arayışına ve aldatma eğiliminin artmasına neden oluyor şeklinde yorumlanabilir (Kantarıcı, 2009). Evlilik dışı ilişki ile ilgili en yaygın kabul gören yüklemelerden biri evliliklerdeki mutsuzluklardır (Atkins, Baucom, Yi ve Chistensen, 2005; Polat, 2006; Thompson, 1984). Buna göre evde yaşanan stres ve eşe ve ilişkiye karşı yaşanan hoşnutsuzluğun farklı bir partner arayışını da beraberinde getirebileceği düşünülebilir. Nitekim Atkins, Baucom ve Jacobson da (2001) araştırmalarında, evliliklerinde mutsuz olan çiftlerin mutlu olan çiftlere göre dört kat daha fazla evlilik dışı ilişki yaşadıklarını ortaya koymuştur. Christensen ve Heavey'nin (1990) 31 evli çift ile yürüttükleri araştırmaya göre, evliliklerdeki stres ve ilişkiye dair hoşnutsuzluk, eşler arasında çatışma yaşanmasına sebep olmaktadır. Eşler arasında yaşanan çatışma ise evlilik doyumunun azalması ile sonuçlanıp, bu da eşlerin mutluluğu dışarıda veya başka bir ilişkide aramasına sebep olabilir.

Sonuç olarak, araştırmanın ana sorusu olan, aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki anlamlı bulunmuş ve iki değişken arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, daha önce de belirtildiği gibi, evli bireylerde aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra, her iki değişkenin, cinsiyet, evlilik biçimi, eğitim durumu, eşin eğitim durumu, maddi durum, eşlerin akrabalık durumları, evlilik süresi, çocuk sayısı ve yaş gibi demografik değişkenlerle olan ilişkileri de ayrı ayrı incelenmiştir.

Araştırmanın verileri, İstanbul ilinden katılım gösteren 166 evli bireyden toplanarak elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Polat (2006) tarafından geliştirilen Aldatma Eğilimi Ölçeği ve Tezer (1986) tarafından geliştirilen Evlilik Yaşamı Ölçeği kullanılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre, aldatma eğiliminin cinsiyete göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Erkeklerin aldatma eğiliminin, kadınlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evlilik süresi ile aldatma eğilimi arasındaki ilişki de anlamlı bulunmuştur. Buna göre evlilik süresi ile aldatma eğilimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Evlilik süresi arttıkça, aldatma eğiliminin de artış gösterdiği görülmüştür. Aynı şekilde, çocuk sayısı ile aldatma eğilimi arasındaki ilişki de, pozitif yönde anlamlıdır. Çocuk sayısındaki artış, aldatma eğilimindeki artışla doğru orantılıdır.

Evlilik doyumu ile çeşitli değişkenlerin ilişkilerine bakıldığında, maddi durum, evlilik süresi ve çocuk sayısı değişkenlerinin, evlilik doyumuyla anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür. Buna göre, maddi durum arttıkça, evlilik doyumu artış göstermektedir. Ancak diğer değişkenler için bu durum tersidir. Yani, evlilik süresi ve çocuk sayısındaki artış ile evlilik doyumu arasında negatif yönde ilişki bulunmaktadır.

Araştırmanın ana sorusu olan aldatma eğilimi ile evlilik doyumu ilişkisine bakıldığında, beklentiler doğrultusunda, aldatma eğilimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, aldatma eğilimi arttıkça evlilik doyumunun düştüğü gözlenmiştir.

Bu sonuçlar, şimdiye kadar yapılan çalışmaların kimisiyle tutarlılık gösterirken, kimisiyle zıtlık göstermektedir. Bu farklılığın, örneklemin yeterli çeşitlilikte katılımcıya sahip olmamasından ve katılımcıların belirli değişkenler açısından eşitlenmediğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, kültürel

farklılıkların da, evlilik biçimi, eşlerin akrabalık durumları gibi değişkenler açısından, yurtdışındaki literatürle elde edilen sonuçlar ile Türk örneklemeyle elde edilen sonuçları etkilediği düşünülmektedir.

Günümüzde her ne kadar, aldatma çok sık rastlanmaya başlanan bir durum olsa da, yeni yeni araştırılmaya başlanan bir konudur. Özellikle mahrem olarak değerlendirilmesi ve insanların sorulan soruları özel bulması nedeniyle cevap vermekten kaçınmaları, aldatma ve aldatma eğilimi konusunda yapılan çalışmalar için zorluk teşkil etmektedir. Araştırdığı konu bakımından, bu araştırmanın, ileride yapılacak çalışmalara kaynak teşkil edeceği ve literatüre katkısı olacağı düşünülmektedir.

Bu sonuçlar doğrultusunda sonraki çalışmalara şu öneriler bulunabilir:

- 1) Araştırma yapılan örneklem daha geniş bir kitleye yayılırsa ve Türkiye'nin her bölgesinden katılımcıların katılması sağlanırsa, daha genellenebilir ve Türk toplumunu evlilik doyumunu ve aldatma eğilimini yordayabilecek sonuçlar elde edilebilir.
- 2) Araştırmaya katılacak örneklemin, çocuk sayısı, evlilik süresi, eğitim düzeyi gibi değişkenler açısından eşitlenmesi, aldatma eğilimi ve evlilik doyumunun hangi değişkenlere göre daha fazla değişiklik gösterdiğini, kesin bir biçimde anlamak açısından daha açıklayıcı olabilir.
- 3) Evlilik doyumunun azalmasının aldatma eğilimini arttırdığına yönelik elde edilen bulgu, evlilik hayatıyla ve eşler arasındaki ilişkilerle ilgili bize bir takım fikirler vermektedir. Ancak, evlilik doyumunu ve aldatma eğilimini etkileyen başka faktörlerin olup olmadığı araştırılarak, evlilik kurumunu sağlamlaştırmaya yönelik veya aldatmayı önlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Acar, H. (1998). *Ankara'da sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu genel müdürlüğüne bağlı sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan üniversite mezunu evli personelin evlilik doyumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Allen, E. S., Baucom, D. H. (2004). Adult attachment and patterns of extradyadic involvement. *Family Process*, 43(4), 467-488.

Amato, P. R., & Hohmann-Marriott, B. (2007). A comparison of high- and low-distress marriages that end in divorce. *Journal of Marriage and Family*, 69, 621-638. doi:10.1111/j.1741-3737.2007.00396.x

Atkins, D. C., Baucom D. H, Jacobson, N. S. (2001), Understanding Infidelity: Correlates in a National Random Sample, *Journal of Family Psychology*, Vol. 15, No. 4, 735-749.

Atkins, D. C., Baucom, D. H., YI, J., Christensen, A.(2005). Infidelity in Couples Seeking Marital Therapy, *Journal of Family Psychology*, 19(3), 470-473.

Atwood, J. D. (1993). *Attraction and Attachment: Understanding Styles of Relationships*, The Haworth Press, Editor: Barbara Jo Brothers.

Atwood, J. D., Seifer, M. (1997). Extramarital Affairs and Constructed Meanings: A Social Constructionist Therapeutic Approach, *American Journal of Family Therapy*, 25 (1), 55-75.

Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Bies, R. J., & Tripp, T. M. (2005). *Badmouthing the company: Bitter employee or concerned corporate citizen?* In R. E. Kidwell, Jr. & C. L. Martin (Eds.), *Managing organizational deviance* (pp. 97–108). Thousand Oaks, CA: Sage.

Bir Aktürk, F. (2006). *Yeniden evlenen türk ailelerde evlilik doyumu: Medeni duruma göre karşılaştırma, üvey çocukların etkisi ve yordayan faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Boekhaut, B.A., Hendrick, S.S, Hendrick, C. (2003). Exploring Infidelity: Developing the Relationship Issue Scale, *Journal of Loss and Trauma*, 8, 283 – 306.

Bradbury, T.N., Fincham, F.D. (1988). Individual difference variables in close relationships: a contextual model in marriage as an integrative framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 713-721.

Bradbury, T. N., Lawrence E., Rothman, A. D., Cobb, R. J., Rothman, M. T. (2008). Marital Satisfaction Across the Transition to Parenthood, *Journal of Family Psychology* 2008, Vol. 22, No. 1, 41–50

Buunk, B., Bakker, A. (1995). Extradyadic sex: The role of descriptive and injunctive norms. *Journal of Sex Research*, 32, 313–318.

Centers, R. (1975). Attitude Similarity-Dissimilarity as a Correlate of Heterosexual Attraction and Love, *Journal of Marriage and Family*, Vol. 37, No. 2

Chan, M. E. (2009). “Why Did You Hurt Me?” Victim’s Interpersonal Betrayal Attribution and Trust Implications, *Review of General Psychology*, 2009, Vol. 13, No. 3, 262–274

Christensen, A., Heavey, C.L. (1990). Gender and Social Structure in the Demand / Withdraw Pattern of Marital Conflict, *Journal of Personality and Social Psychology*, 59 (1), 73 – 81.

Coleman, D.A. (2003). *Partner Choice and the Growth of Ethnic Minority Populations*. Marriage in Multi-Ethnic Society, Netherlands Demographic Society Annual Conference, Het Trippenhuis, Amsterdam.

Curun, F. (2006). *Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çınar, L. (2008). *Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Dingfelder, S. (2006). Men who cheat show elevated testosterone levels, *Monitor on Psychology*, December 2006, Vol 37, No. 11

Dökmen, Z. Y. ve Tokgöz, Ö. (2002). *Cinsiyet, eğitim cinsiyet rolü ile evlilik doyumu, eşle algılanan benzerlik arasındaki ilişkiler*. XII. Ulusal Psikoloji Kongresi, 9–13 Eylül, ODTÜ, Ankara.

Drigotas S. M., Barta W. (2001). The Cheating Heart: Scientific Explorations of Infidelity, *Current Directions in Psychological Science*, Volume 10, Number 5, October 2001, 177 – 180.

Edin, K., Kefalas M. J., Reed J. M. (2004). A Peek Inside the Black Box: What Marriage Means For Poor Unmarried Parents, *Journal of Marriage and Family* 66 (November 2004): 1007-1014.

Espinoza, C. R. (2003). *Marital satisfaction in midlife*. Master of Thesis, California State University, Fullerton.

Fincham, F. D., Bradbury, T. N. (1987). Cognitive Processes and Conflict in Close Relationship: An Attribution Efficacy Model, *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 6, 1987, 1106-1118.

Fincham, F. D., Bradbury, T. N. (1990). Psychology and the study of marriage. In F. D. Finchman and T. N. Bradbury (Ed.) *The psychology of marriage* (p. 1–12) New York: Guilford Press.

Freud, S. (1938). *The Basic Writings of Sigmund Freud*, Çeviren: Dr. A.A. Brill, New York; The Modern Library.

Glass, S., Wright, T. (1985). Sex differences in type of extramarital involvement and marital dissatisfaction. *Sex Roles*, 12, 1101–1120.

Glenn, N. D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and The Family*, 52, 818–831.

Gökmen, A. (2001). *Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algularının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Grandon, J. R., Myers, J. E. & Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes and marital satisfaction. *Journal of Counseling and Development*, 82 (1), 58–68.

Greeley, A. (1994). Marital Infidelity, *Society*, 31 (4), 9 – 13.

Grover, K. J., Russell C. S., Schumm W. R., Paff-Bergen L.A. (1985). Mate Selection Processes and Marital Satisfaction, *Family Relations*, 34, 383-386.

Gülerce, A. (1996). *Aile Olgusu: Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*. SS. 4-34. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.

Günay, S. (2007). *Evlilik Çatışması, Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri, Eşlerin Evlilik İlişkisinden Sağladıkları Genel Doyuma İlişkin Görüşleri ve Evliliğe İlişkin Değerlendirmeler Arasındaki İlişkiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Güven, N. (2005). *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Güven, T. (2010). *Eşler Arası Şiddete Yönelik Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri ve Evlilik Doyumu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Hall, H. J., Fincham D.F., (2006). Relationship Dissolution Following Infidelity: The Roles of Attributions and Forgiveness, *Journal of Social and Clinical Psychology*, Vol. 25, No. 5, 508-522.

Hatipoğlu, Z. (1993). *Kadın ve erkeklerin evlilik doyumlarında evlilik çatışmasının ve bazı demografik değişkenlerin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Hawkins, D. N. (2005). *Unhappily ever after: Effects of long term, low quality marriages on well-being social forces*. The University of North Carolina Press, 84 (1), 451–471.

Hortaçsu, N. (1991). *İnsan İlişkileri*, İmge Kitabevi, Ankara.

Hovardaoğlu, S. (1996). Evlilik İçin Karşılaştırma Düzeyi Ölçeğinin(EKDÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 11,38,1996, 66-77.

Humphrey, F. (1987). Treating extramarital sexual relationships in sex and couples therapy. In G. Weeks & L. Hof (Eds.), *Integrating sex and marital therapy: A clinical guide* (pp. 149–170). New York: Brunner/Mazel.

Hünler, O.S., & Gençöz, T. (2003). Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 99- 108.

Jones, W. H., Burdette, M. P. (1994). *Betrayal in relationships*. In A. Weber, & J. Harvey (Eds.), *Perspectives on close relationships* (pp. 243–262). Boston: Allyn & Bacon.

Kahraman, F., Turgut İ., Deveci E., Altınal B.E., Aygül Z., Yetkinoglu, Ö. (2010). *Yaşanan Ahlaki Çatışma Örnekleri Üzerinden Türkiye’de Gündelik Ahlak Anlayışı*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2010,9(33):348-367

Kantarcı, D. (2009). *Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine Göre Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Yönetim Biçimlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul

Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (7. Basım) Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.

Kastro, R. M. (1998). *Evlilik İçi Uyum ve Depresyon: Evlilik İlişkisinin Niteliği ve Eşlerde Semptom Oluşumu Hakkında Bir Çalışma*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kephart, W. M. (1966). *The Family, Society and the Individual*. New York.

Kersten, K. K. (1990). The Process of Marital Dissaffection: Interventions at Various Stages, *Family Relations*, 39, 1990, 257 – 265.

Lavner, J. A., Bradbury T. N. (2012). Why Do Even Satisfied Newlyweds Eventually Go on to Divorce?, *Journal of Family Psychology* 2012, Vol. 26, No. 1, 1–10.

Le, B., Agnew, C. R. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta-analysis of the investment model. *Personal Relationships*, 10, 37–57.

Li, T., Fung, H.H., (2011). The Dynamic Goal of Marital Satisfaction, *Review of General Psychology*, Vol. 15, No. 3, 246–254

Lippitt, D.N., (2005). *An examination of the relationship between differentiation, adult attachment style and marital satisfaction: a multi dimensional approach*. Phd Dissertation.

Luckey, E.B., (1960). Marital Satisfaction and Parent Concepts, *Journal of Consulting Psychology*, Vol. 24. No. 3, 195-204

Minuchin, S. & Fishman, H. G. (1996). *Family therapy techniques*. London: Harvard University Press.

Murstein, B. I., (1970). Stimulus-value-role: A theory of marital choice. *Journal of Marriage and the Family* 32: 465-481.

Norment, L. (1998a). Infidelity: Why men cheat. *Ebony*, 54(1).

Norment, L. (1998b). Infidelity II Why women cheat. *Ebony*, 148.

O’Leary, K. D., Smith D.A., (1991). Marital Interactions, *Annual Review of Psychology*, 42, 1991, 191 – 212.

Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Pdrem Yayınları. Ankara

Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*, Pdrem Yayınları. Ankara

Patrick, S. J. (2002). *Intimacy, Differentiation, and Marital Satisfaction*. Ph.D. Thesis. Department of Counseling, Adult and Health Education, Northern Illinois University.

Payne, B. K. (2005). Conceptualizing control in social cognition: How executive function modulates the expression of automatic stereotyping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 488 –503. doi: 10.1037/0022-3514.89.4.488

Pletchaty, M., Couturier,S., Cote, M. and Roy, M. A. (1996). Dimensional Analysis of Past and Present Satisfaction in Relation to Present Marital Satisfaction. *Psychological Reports*, 78(2), 657-658.

Polat, D., (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,, Ankara

Pronk T.M., Karremans J.C., Wigboldus D.H.J. (2011). How Can You Resist? Executive Control Helps Romantically Involved. *Journal of Personality and Social Psychology* , Vol. 100, No. 5, 827–837.

Russell, B., (1998). *Evlilik ve Ahlak*. Kaknüs Yayınları, İstanbul

Shackelford, T. (1998). Divorce as a consequence of spousal infidelity. In V. De Munck (Ed.), *Romantic love and sexual behavior* (pp. 135–153). Westport, CT: Praeger.

Sığırcı, A. (2010). *Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu ile İlişkisinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Spanier, G. B. and Lewis, R. A. (1980). Marital Quality: A Review Of The Seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42, 825-39.

Sprecher, S. (1998). Social exchange theories and sexuality - the use of theory in research and scholarship on sexuality. *Journal of Sex Research*, 35(1), 32-43.

Sprecher, S., Regan P.C., & McKinney Kathleen (1998). Beliefs about the outcomes of extramarital sexual relationships as a function of the gender of the 'cheating spouse'. *Sex Roles*, 38(3-4), 301-311.

Sungur, M., (2009). *Sen, Ben ve Aramızdaki Herşey*, Goa Yayınları, İstanbul

Şendil, G. ve Kızıldağ, Ö. (2005). *Evlilik çatışması ve çocuk*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Şener, A. (2002). *Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tarhan, N., (2011). *Evlilik Psikolojisi*, Timaş Yayınları, İstanbul

Tezcan S., Coşkun Y. (2004). Türkiye'de 20. Yüzyılın Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri, *Nüfusbilim Dergisi\Turkish Journal of Population Studies*, 2004, 26, 15-34.

Tezer, E. (1986). *Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve doyum*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik yaşam ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7 (2), 1-7.

Thompson, A.P., (1984). Extramarital Sexual Crisis Common themes and therapy implications, *Journal of Sex and Marital Therapy*, 10 (4), 239 - 254.

Topkara, M. (2011). *Kadın & Erkek İlişkilerin Psikolojisi*, Karma Kitaplar Psikoloji Yayınları, İstanbul.

Treas, J., Giesen, D. (2000). Sexual infidelity among married and cohabiting Americans. *Journal of Marriage & the Family*, 62(1), 48-60.

Tufan Çetin, B. (2010). *Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.

Tutarel – Kışlak, Ş. (1995). *Cinsiyet, Evlilik Uyumu, Depresyon ile Nedensel ve Sorumluluk Yüklemeleri Arası İlişkiler Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tutarel – Kışlak, Ş. (1999). İlişkilerde Yükleme Ölçeğinin (İYÖ) Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 7,3, 1999, 193 – 199.

Twenge, J.M, Campbell, W.K., & Foster, C.A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: A meta-analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65, 574-583.

Van de Velde. (1953). *Evlilik Münasebetleri*. Seksoloji Yayınları, Sayı 13 – 16, İstanbul

Van Leeuwen, M. L., van Straaten, I., Holland, R., Engels, R., van Baaren, R. B., & Dijksterhuis, A. (2010). *Automatic approach to attractiveness: The role of gender*. Manuscript submitted for publication.

Van Straaten, I., Holland, R. W., Finkenauer, C., Hollenstein, T., & Engels, R. C. M. E. (2010). Gazing behavior during mixed-sex interactions: Sex and attractiveness effects. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 1055–1062.

Yıldırım, İ. (1992). *Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Waite, L.J., Gallagher, M. (2000). *The case for marriage. why married people are happier, healthier, and better off financially*. Broodway Books.

Weil, M.W. (1975), Extramarital Relationships: A Reappraisal, *Journal of Clinical Psychology*, 31 (4), 723 – 725.

Wiederman, M.W. (1997). Extramarital sex: Prevalence and correlates in a national survey. *Journal of Sex Research*, 34(2), 167-174.

Winch, R.F. (1958). *Mate-selection; a study of complementary needs*. Oxford, England: Harper. (1958). xix 349 pp.

Xiaohe, X.; Whyte, K. J. (1990). Love matches and arranged marriages: A Chinese replication. *Journal of Marriage and the Family*. 52, 935-948.

EKLER

EK. 1: Kişisel Bilgi Formu

AÇIKLAMA

Bu anket, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans bölümü tez çalışması kapsamında yapılmaktadır. Araştırmanın hedefi, evlilik doyumuyla ve evlilik yaşantısıyla ilgili bilgi toplamaktır. Sorulara içten yanıtlar vermeniz, araştırmanın geçerliliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Sizden istenen, soruları cevaplarken mümkün olduğunca boş bırakmamanız ve **eşinizden bağımsız, bireysel olarak** cevaplamanızdır. Anketler bireysel bir çalışmada kullanılmayacağı için, **kimlik bilgileriniz istenmemektedir**. Lütfen soru kağıtlarına kimliğinizi belirten işaretler koymayınız. Soruları nasıl cevaplayacağınız, her soru formunun üstünde ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Soruların cevapları, sadece araştırmacı tarafından görülecek ve sadece bu tez çalışması için kullanılacaktır. Katılımınız ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Psikolog Damla Elif KUBAT

Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans II

damlakubat@gmail.com

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Cinsiyetiniz: K E Yaşınız: _____ Eşinizin
yaşı: _____

Mesleğiniz: _____ Eşinizin Mesleği: _____

Çalıştığınız yer:

- a) Çalışmıyorum b) Özel sektörde çalışıyorum c) Devlet memuruyum d) Serbest
çalışıyorum

Eşinizin Çalıştığı Yer:

- a) Çalışmıyorum b) Özel sektörde çalışıyorum c) Devlet memuruyum d) Serbest
çalışıyorum

Eğitim Düzeyiniz:

- a) Okur-yazar değil b) İlköğretim c) Lise d) Üniversite e) Yüksek lisans-
doktora

Eşinizin Eğitim Düzeyi:

- a) Okur-yazar değil b) İlköğretim c) Lise d) Üniversite e) Yüksek lisans-
doktora

Maddi Durumunuz

- a) Dar gelirli b) Ortanın altı c) Orta halli d) Ortanın üstü e)
Varlıklı

Kaç yıldır evlisiniz?: _____ yıl

Çocuğunuz var mı, varsa kaç tane:

- a) Var, _____ tane b) Yok

Nasıl evlendiniz?:

a) Anlaşarak b) Görücü usulü c)Diğer (yazınız) _____

Eşinizle evlenmeden önceki tanışıklık süreniz: _____ yıl

Kaçıncı evliliğiniz?: _____

Kaç yaşında evlendiniz?: _____

Eşinizle yakınlık dereceniz:

a) Yakın Akraba b) Uzak akraba c)Akrabalık yok

Ailenizde engelli birey var mı? Varsa kim?

a) Evet: _____ b) Yok

Evde kaç kişi yaşıyor?: _____

Evde kimlerle yaşıyorsunuz?: _____

Evdeki bireyler de herhangi bir sağlık sorunu var mı?

a) Evet: _____ b) Hayır

EK .2: Aldatma Eğilimi Ölçeği

ALDATMA EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ

Bu ölçekte, evliliğiniz ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi değerlendirmeniz istenmektedir. Her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı cevap için ayrılan yere (X) koyarak işaretleyiniz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1)Eşimle iletişim çatışması yaşadığım dönemlerde, beni anlayacak bir partner isterim.					
2)Eşimle düzenli aralıklarla cinsel ilişkiye giremediğimde (iş seyahatleri vs.), bu dönemlerde başkasıyla birlikte olmayı deneyebilirim.					
3)Zaman zaman, beni daha mutlu edebilecek bir başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					
4) Eşimden aldığım cinsel doyum düşük olsa da, başkasıyla birlikte olmayı düşünmem.					
5) Evliliğimi artık kurtaramayacağımı hissettiğimde (her şeye rağmen devam edecek ya da boşanmayla sonuçlanacak), hayatımda başka birinin olması için açık kapı bırakırım.					
6) Eşim kendine ayrı bir sosyal çevre edinip onlarla yoğun bir ilişki içine girdiğinde; ben de ortak ilgilerimizi, hobilerimizi paylaşacağım bir partnerle vakit geçirmeyi deneyebilirim.					
7) Eşimden daha güzel/yakışıklı, çekici bir partnerle birlikte olmayı da düşünürüm.					
8) Giderek eşime olan sadakatim azalıyor.					

9) Evliliğimdeki romantizm bitse de, bunu bir başkasıyla gidermeyi düşünmem.					
10) Eşimden başka bir partneri düşünmek bile kendimi suçlu hissetmeme neden olur.					
11) Sevgi, anlayış ve desteğe ihtiyacım olduğunda; yine de bu isteğime eşimden başka bir partnerin karşılık vereceğine inanmıyorum.					
12) Eşimle yaşayamadığım fantezileri gerçekleştirebileceğim bir teklif aldığımda, bunu değerlendirebilirim.					
13) Eşimin kıskanç davranışları, başka bir partnere yönelmeme neden olabilir.					
14) Salt farklı bir heyecan yaşamak için, eşimden başkasıyla birlikte olmam.					
15) Tek eşlilik bana göre değil.					
16) Eşimden ayrılmayı düşünsem de, başka biriyle birlikte olmam.					
17) Evliliğimdeki mutsuzluğun, başkasıyla birlikte olmama neden olacağını sanmıyorum.					
18) Eşimin fiziksel çekiciliği azalsa da, başka bir insanı çekici olduğu için tercih etmem.					
19) Eşimin yoğun ilgisi, beni başka bir partnere itebilir.					
20) Eşimle anlaşmasam da “keşke başka biriyle evli olsaydım” diye düşünmem.					
21) Eşim bakımsız olduğunda, bakımlı ve hoş biriyle birlikte olmayı isterim.					

22) Eşim karı-koca rolünü, ana-baba rolünün arkasına atarsa başkasıyla birlikte olabilirim.					
23) Evliliğimi hiçbir koşulda riske atmam.					
24) Eşimin başka biriyle birlikte olduğunu öğrensem, ben de bir başkasıyla birlikte olmayı denerim.					
25) İlişkimiz rutinleştiğinde yeni heyecanlar yaşamak için başkasıyla birlikte olabilirim.					
26) Elimde olmadan, salt ortamın uygun olması nedeniyle; başkasıyla birlikte olabilirim.					
27) Eşim bana zaman ayırmasa da, hayatıma başka bir partneri almayı düşünmem.					
28) Karşımdaki insan istedi diye, onunla birlikte olmam.					
29) Eşim başkasıyla birlikte olmamı hak ediyor.					
30) Eşim geçici cinsel işlev bozukluğu yaşarsa, cinsel ilişki için bir başkasıyla birlikte olmayı düşünürüm.					

EK.3: Evlilik Yaşam Ölçeği

EVLİLİK YAŞAMI ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında “Kesinlikle katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.					
2	Evliliğimizdeki engellerin asılmaz olduğunu düşünüyorum.					
3	Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.					
4	Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.					
5	Evliliğimiz zaman zaman bana yük gibi geliyor.					
6	Huzurlu bir ev yaşamım var.					
7	Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.					
8	Bizim ilişkimiz ideal bir karı koca ilişkisidir.					
9	Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.					
10	Baş başa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.					

ÖZGEÇMİŞ

Damla Elif Kubat, 14.04.1988 tarihinde İstanbul'da doğdu. Orhan Cemal Fersoy Yabancı Dil Ağırlıklı Lise'den mezun olduktan sonra, 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümüne girdi. 2010 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Haliç Üniversitesi Uygulamalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programına girdi. Şu an Beykoz Belediyesi Kavacık Psikolojik Danışmanlık Merkezi'nde psikolog olarak görev yapmaktadır.